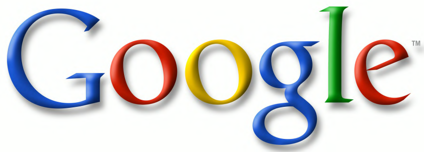
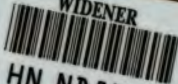
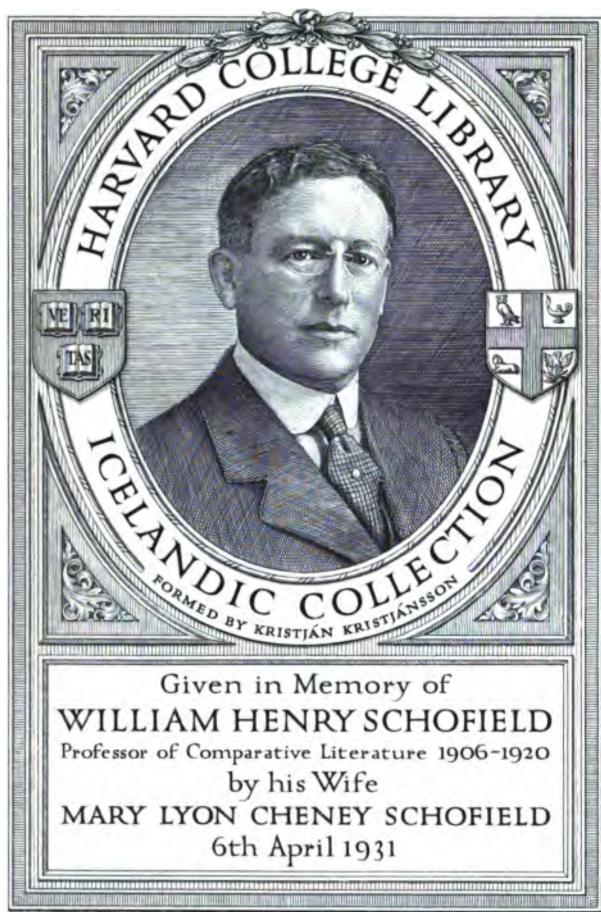

HARVARD COLLEGE LIBRARY
VE RI TAS
ICELANDIC COLLECTION
FORMED BY KRISTJÁN KRISTJÁNSSON
Given in Memory of
WILLIAM HENRY SCHOFIELD
Professor of Comparative Literature 1906-1920
by his Wife
MARY LYON CHENEY SCHOFIELD
6th April 1931

HOLM HANSEN

GROA

ELLER

OLDEMODER

GROA

ELLER

„OLDEMODER"

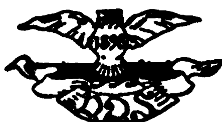
DRAMATISK SKILDRING

FRA

ISLANDS FORFALDSPERIODE

AF

HOLM HANSEN.

V. OSCAR SØTOFTES FORLAG
KØBENHAVN
MCM

Trykt hos Martius Truelsen, Kjøbenhavn.

PERSONERNE:

GROA eller »OLDEMODER«.
HOLARBISPEN.
GULDVEJG, hans Datter.
STEJNGERDA, hendes Fostermoder, Bispens »Rejse-Kone«.
GISSUR THORVALDSON, Lovsigemand, senere Jarl over Island.

ERIK SKAGGESON, Holarbispens Fostersøn.
GISLE SKJALD, Gissurs Fostersøn — tidligere Snorre Sturlasons.
KOLBEJN UNGE.
ODDUR STEFANSON.
THORLAK.
} Disciple fra Holar lærde Skole.

THORSTEJN HRAUD, Høvding fra Nordlandet.
ABBEDEN.
JON NATFARI, Hingstepasser.
SKULI, hans Søn.
THORBJØRG fra Brekka.

ILLUGE STÆRKE,
GUNNAR BAARDSON,
} Fredløse.

MESTER HJALTELIN, Læge.
DAGFINN, en af Bispens Mænd.

Holar-Disciple, Fredløse, Julegjæster, Klosterbrødre, Kvinder og Mænd.

Handlingen foregaar i det trettende Hundredaar.

FØRSTE HANDLING.

Klippeegn ved Holar.

Taagen ligger over Landskabet, der kun skimtes utydelig. I Mellemgrunden en Kløft med en Bro over. Hist og her Smaafosser og Rester af Vintersneen. Under Klippehældet i Forgrunden til venstre en gammel mosgroet Offersten.

GROA

sidder ubevægelig ved Stenen. Hun er graaklædt og bærer paa Hovedet en Lammeskindshætte, formet for oven som en phrygisk Hue. Hendes Tale er i Begyndelsen langsom, tonløs.

Taagen end ligger
frostkold i Luften.
Vaaren med bliden
Aande mig gjækked,
kaldte mig bort fra
Frihedens Arne
inderst i Landets
udbrændte Ørk.

Taagen fordeler sig. Der falder efterhaanden Sollys paa Baggrundens snedækkede Fjeldtinder. — En Klokke lyder nede i Dalen.

GROA.

Stille! — Jeg hører
hist i det fjærne
Malmklokken tone.
— Grandt jeg det fatter:
Det er i Holar,
Bispen nu kalder
Højskolens Pilte
sammen til Bøn ved
Kristkorsets Fod.

Rejser sig.

Tvi — at jeg hid mig
vilded i Taagen!
Blødsøden Ungdoms
Aande jeg hader.
Før vil jeg atter
Hofbrekka gjæste.
Der man dog finder
Levninger end af
Asernes Æt.

ERIK SKAGGESON
kommer frem paa en Fjeldsti til venstre i Baggrunden.

GROA.

Tak for det Fristed
kort Du mig skjænked,
mosgroede Blotsten!
Hellige Norner,
Eder befaler

Groa sit Slægtfolks
flakkende, blege
Livsaande-Lys.

Gaar hen imod Broen, hvor hun møder Erik, der imidlertid er kommen ned fra Fjeldstien.

ERIK.

Hil Jer og Sæl!

GROA.

Hil Dig og Sæl igjen,
min stovte Pilt! — Eja, nu Taagen letter!
— Kom hid! Og lad mig skue ret Dit Aasyn!

Ser vist paa ham.

Du runden af Skallegrimmurs Rod.

ERIK.

Ja, jeg er Søn af gamle Erling Skagge,
der sidder hist paa Næsset, arm og kuet
af Stormandsvælden. Inga paa Hofbrekka
— hvorfra jeg netop kommer — er min Frænke
og Holars gamle Bisp min Fosterfader.

GROA hensunken i Forundring.

Ja saa —

ERIK.

Men hvem er I?

GROA.

Mit Navn er Groa
— dog kalder man mig hyppigst Oldemoder.

ERIK studser.

Saa har jeg hørt Jer nævne nys paa Brekka!
Det hedder, I er fremvis som en Vølve,
og at I er af ædel Byrd.

GROA.

Det er jeg.
Min Slægt er kommen hid i Friheds Morgen
fra fjærne Asjaland for Blod at blande
med Nordens djærve, friske Sønnekuld.
Dog, siden den Tid Livet skifted Kaar:
Jorden blev kold, som Menneskene blev det,
da vælske Guder skilte dem ved Gnisten.
Der hvor nu Gejtlands fjærne Snefon dølger
den skjønne Thorisdal — som Grettir
gjæsted,
da uden Skaansel han blev fredløs dømt —
randt hen min Barndom mellem grønne Lier
og under varme Kilders muntre Kluk.
Nu maa jeg selv, saalænge Nornen vil det,
omflakke fredløs her i Frost og Taage,
der kuer mangen Gang mit sunkne Mod,
saa jeg mig tror et Gjenfærd kun, en Røst
i Ørkenen, der mer ej Gjenlyd vækker.
Dog — hvor som her, jeg møder villigt Øre
samt Guders aabne Blik hos Fjeldets Søn,
der svulmer atter Blodet mig i Aaren,
saa gamle Groa tror sig ung paa ny.

ERIK.

Sig, er det sandt, at hist i Ødemarken
I sanket har en Flok af Landets Mænd,
som Gissur uretfærdig dømte fredløs?
Og at de svoret har hans Aag at bryde?

GROA lytter.

Forsigtig, Søn! — Jeg hører Trin der nede.
Hvis Du har Mod at følge mig et Stykke,
skal Du faa høre om det Sønnekuld,
jeg fostret har hist i min Lavarede.
Rækker ham Haanden.
Hinsides Kløften kan vi tale trygt.

ERIK.

Her er min Haand. Jeg kjender ej til Frygt.
De gaa bort ad Fjeldstien til venstre.

GISLE SKJALD, ODDUR STEFANSON
og KOLBEJN UNGE komme ind fra højre.

GISLE.

Gaa varsomt over Broen! Den er utryg.

ODDUR.

Hvor fører Du os hen?

GISLE.

Jeg troede, om Erik havde været her.
— Ser Du ham ikke, Kolbejn, paa Stien
der ud imod Kysten?

KOLBEJN UNGE endnu paa Broen.

Nej, jeg kan hverken se Sti eller Kyst, saa tæt ligger Taagen endnu over Landet — og vel over Folket med.

GISLE.

Det maa Du nok sige. Naar skal det dog atter dages for os? Siden hin Nat, da Gissur falskelig vog Snorre Sturlason, er det, som den hede Em, der steg op fra Reykholtkilderne om hans Ligseng, havde hyllet Øen i en Offerdamp.

KOLBEJN UNGE.

Jeg kan tænke mig, Du mindes endnu Drabet. Du var jo netop paa den Tid kommen i Huset hos Snorre.

GISLE.

Ja, som om det var sket i Gaar. Jeg ser endnu tydelig Stedet, hvor han laa i en Blodpøl, da jeg, vækket ved Vaabenlarm, styrtede ind i Hallen. Henne i Højsædestolen sad Gissur, herskelysten, grum. Da han endelig gjorde sig rejsefærdig i den aarle Morgenstund, satte han mig op bag sig, paa Ryggen af hans sorte Ganger, og lovede, at han nok skulde blive mig en Fosterfader i Snorres Sted. Men da lovede

jeg ogsaa i mit stille Sind, at jeg nok med Tiden skulde blive baade ham og Snorre en værdig Søn.

KOLBEJN UNGE.

Naa, og saa sendte han Dig her hid til Højskolen? Vel sagtens for at faa Dig gjort til Præst?

ODDUR.

Begribelig. Har jeg først faaet Sønnen min i Præstekjolen, hvad Nød har han saa? sa'e hun Kjærlingen. Hun skar hans Ligskjorte.

KOLBEJN UNGE.

Og nu er han selv nylig indtruffen til Holar.

GISLE.

Det er næppe for min Skyld, han kommer her saa tit. Dog, jeg kan tænke mig, der er ikke videre godslig paa Flugumyre nu, siden de overfaldt ham der og indebrændte baade Hustruen og Sønnerne — for at hævne Snorre.

ODDUR.

Ha, ha, ha! Jo, den Arnerøg har nok kildret ham i Næsen.

GISLE.

Ilde er det ogsaa, at Frænde skal fare

frem imod Frænde paa den Vis. Men saaledes er det jo nu en Gang bleven Skik i vor grumme Old. Jeg siger: Om man kunde sanke Benene af alle de Mennesker, der er omkomne her ved Mord eller Indebrænden eller under Forvisning i Ørkenen, vilde de rejse sig som en Varde imod Himlen og skræmme alle Englene bort. Saaledes har Herskesyge, Hævntørst og Kjødslyst efterhaanden slaaet ud i Brynde paa vort før saa sunde Folk.

Erik vender tilbage ad Fjeldstien.

KOLBEJN UNGE.

Dér har vi Erik Skaggeson.

ODDUR.

Erik? Hvor?

KOLBEJN UNGE.

Nu vender han sig og ser tilbage. Staar han der ikke ret som en ung Jætte hugget i Sten?

GISLE.

Jeg tænker: Han er ogsaa den Bryne, hvorpaa vi en Gang skal hvæsse vor Frihedsklinge.

ODDUR.

Den har han saa vist allerede hvæsset paa sit eget Hjærte.

Vender sig mod Erik.

— Vel mødt, Erik Skaggeson! Har Du været ude ved Kysten?

ERIK træder over Broen.

Ja, der blev mig for lummert i Læresalen. Denne evige Munkepludder og Messesang sløver et Menneske. Man bliver tilsidst som Kvæget paa Baasen.

KOLBEJN UNGE.

Jeg tænkte nok, at Du den første Vaardag maatte ud at raabe Hil over Fosterlandet.

GISLE.

Du var vel ikke inde paa Brekka?

ERIK.

. . . blandt de andre Offerdyr, mener Du? Jo, jeg var inde paa Brekka, jeg.

GISLE.

Hvad Nyt da?

ERIK.

Inga ligger endnu og græmmer sig. Hun vil ingen se. Der er næppe Brød i Huset . . .

ODDUR.

Du taler ikke om Datteren.

ERIK.

Og saa at dette alt sammen skal komme

fra den nedrige Gissur og ens egen Fostermoder.

KOLBEJN UNGE.

Hvad? Ogsaa fra Stejngerda, mener Du?

ERIK.

Var det maaske ikke paa hendes Bud, Ingas Husbond, den gamle Osvid, blev hugget ned, da han under Arveøllet paa Hamar dristede sig til at sige, hun havde været Bispens Frille?

KOLBEJN UNGE.

Hys! — Mig synes, der lyder Hestetrampen. Ser ud til højre. Ja, rigtig: Det er Bispen og Gissur, som drager ud fra Holar. Monstro de skulde komme her op?

ERIK.

Nu først hører jeg, Gissur har nægtet Ingas Søgsmaal Fremgang paa Tinge. Men lad ham vogte sig! Lad ham vogte sig! Kan hænde at den Folkedom, der allerede længe har truet baade ham og Bispen, kunde ramme dem, førend de ventede det.

GISLE.

Jeg er ingen Ynder af Gaader.

ERIK hemmelighedsfuldt.

Mindes Du, hvad Du en Gang fortalte

os om den gamle Groa, der havde forudsagt Snorre hans Skjæbne? Hun havde netop i Dag været Gjæst ude paa Brekka. Og jeg selv har nylig mødt hende her ved Stenen.

KOLBEJN UNGE og ODDUR overraskede.

Hvad siger Du! Groa? Oldemoder?

GISLE.

Er hun endnu ikke død? De mente jo, at hun allerede den Gang var over hundred Aar.

KOLBEJN UNGE.

Og hvad Tidender bragte hun da?

ODDUR.

Hvad fortalte hun Dig?

ERIK.

At hun dybt der inde i Odádahraun har sanket en Skare Fredløse og Rømningsmænd, som kun venter paa Sommeren og paa en Fører for at gaa med Vaaben mod Gissur. Saaledes agter de at hævne den blodige Uret, de alle har lidt.

KOLBEJN UNGE udbryder glad.

Saa er da Heltekraften ikke rent uddøet endnu!

GISLE.

Sælsomt! Sælsomt!

Erik.

Ja, sælsomt lød det, hvad hun fortalte om deres udholdende, seje Færd der i Ørkenen. Der gaar de og stride for at holde Ilden vedlige paa vor Friheds Altar, medens vi . . .

Oddur der imidlertid har set ud.

Stille! Ikke tale om Ilden i brændt Mands Hus! Bispen og Gissur kommer her op ad Stien. Nu staar de allerede af Hestene.

Kolbejn Unge.

Er det ikke Stejngerda og Guldvejg, som følger efter?

Oddur.

Jo, rigtig . . .

Gisle.

Ja, kom saa Pilte! Det er ikke værd, de strænge Herrer ser os her saa nær ved Varden, hvor vi gjemte vore Nidvers.

Trækker sig tilbage imod Forgrunden til højre med Oddur og Kolbejn Unge. De to sidste gaa bort.

Erik træder til venstre og vinker ad Gisle.

Vi kan jo gaa hen under Klippehældet, mens de drager her forbi.

Gisle.

Jeg ser ingen Grund til at skilles fra mine øvrige Stalbrødre.

ERIK.

Ja, saa gaa Du med Dine »Stalbrødre«! Ingen skal sige om mig, at jeg springer over, hvor Gjærdet er lavest. Slænger sig paa Offerstenen.

GISLE.

Nej, i Dag er Du da ogsaa mere stædig end noget Hors. Ud til højre.

HOLARBISPEN bag Scenen.

Ret saa, gode Dagfinn . . . . skyd kun paa mig!

Bispen og Gissur Thorvaldson kommer ind fra højre i Mellemgrunden fulgt af Klosterbrødre og væbnede Mænd. Blandt de sidste er Dagfinn, der skyder lempelig paa Bispen.

GISSUR.

Hvad nu?

BISPEN.

Jeg tror, Svoger, jeg maa hvile lidt, medens Himlens Herre er saa naadig at lade Solen skinne paa os. Bred Skindkaaben ud paa Blokken der! I andre maa gaa lidt foran og holde Udkig. Man kan aldrig være varsom nok i disse svare Tider.

Mændene stige højere op ad Fjeldstien til venstre. Dagfinn og Klosterbrødrene blive yderst til højre.

GISSUR.

Er I nu ikke snart Øens mægtigste Mand?

BISPEN sætter sig.

Nej, den Ære maa jeg i alt Fald dele med Jer, kjære Svoger. Men det er netop saaledes, det skal være. Landets gejstlige og dets verdslige Øvrighed maa smukt enes om Magten og broderlig søge at støtte hinanden. Først da kan man være sikker paa, at Gud og Kejseren hver faar sit. Anviser Gissur en Plads.

GISSUR sagte, medens han sætter sig.

Gud — og . . .

BISPEN.

Sidder I godt saaledes?

GISSUR.

Jeg har ingen Grund til at klage over Pladsen, I anviser mig.

BISPEN hoster.

Nej, siden han, den gamle Osvid, faldt for sin onde Tunges Skyld, og jeg nægtede at give Mandebod — en saa ukristelig Skik — er jeg des værre ikke længer rigtig tryg.

GISSUR.

End ikke med min Bistand?

BISPEN.

Lovsigemandens Bistand er god. Hvisker.

Men den er ikke billig. Et Hundred i Sølv, blot for at nægte Ingas Søgsmaals Fremme, var tilvisse en blodig Besoldning mellem Frænder.

GISSUR.

Jeg véd ikke, hvad I regner en Mandebod for.

BISPEN sukker.

Og saa fik I endda den fede Tyrekalv oven i Kjøbet.

GISSUR.

Den tog Jeres Folk nok ogsaa der ude fra Enken uden at spørge om Forlov.

BISPEN.

Brekka hører til Kirkegodset . . .

ERIK for sig selv.

Til Kirkegodset — Ja vist!

BISPEN.

Og desuden lovede jeg hende jo til Gjengjæld, at jeg nok skulde se snart at skaffe Datteren, Thorbjørg, gift.

GISSUR.

Med Jeres egen Fostersøn, ja.

BISPEN.

Netop.

ERIK som før.

Jo vist.

GISSUR.

Men er I nu ogsaa vis paa, at han, Erik Skaggeson, er til Sinds saa hurtig at komme i Brudeseng? Vel véd jeg nok, at I selv altid har været plaget ilde af Hede i Blodet og yndet . . .

BISPEN.

Hys! Hys! Klosterbrødrene kunde høre Jer. — Vi er alle Syndens Skjødebørn, Svoger. Fristelserne kan være slemme nok selv for de ældre. Men denne Ungdom i vor Tid! Jeg siger: Den er som det rene Tønder paa Satans Ildsted.

GISSUR.

I taler som en Kristen.

BISPEN.

Ikke er det, fordi jeg hader min egen Fostersøn . . . tværtimod . . . Men sig mig: Har I ikke nok lagt Mærke til det underlig rovdyrsgridske, der tit lyser ham ud af Øjnene? Er det ikke, som om al den vilde Trods, der er gaaet igjen i Ætten, lige siden hans Stammefader rejste Nidstang for Norges Konge, ret havde skaffet sig Udslag i ham?

ERIK banker sig paa Brystet.

Stille, stille mit Hjærte!

BISPEN.

Var det vel underligt, Gissur, om Pilten havde . . . Standser.

GISSUR.

Hvad mener I?

BISPEN.

. . . jeg vil ikke sige rejst Nidstang, men dog . . .

GISSUR.

Nu vel?

BISPEN hemmelighedsfuldt.

. . . havde været med til at skrive Nidviser om baade Jer og mig?

GISSUR.

Det har han altsaa gjort — og min egen Fostersøn maaske med?

BISPEN.

Hys! Lad ikke Vreden løbe af med Jer! I véd, at der alt længe har ligget Raden af et gammelt Hors her oppe ved Varden. Da jeg nylig drog der forbi, saa' jeg til min inderlige Sorg — og da ikke mindst for Stejngerdas Skyld — at Piltene havde rejst en Benkjærling af Skelettet og stukket hende et Par Pergamentslapper i det fæle Gab. Tager et Par Skindlapper frem og rækker Gissur den ene.

Se her er den ene af dem! Tag den og læs den for Jer selv! Jeg skjøtter ikke om at høre den. Jeg skjøtter ikke derom.

GISSUR læser:

Her, hvor Ørnen
hvæsser Næbet
imod Klippens
haarde Sten,
rejse vi af
Horseben
Holars Bisp en
fager Kjærling.
— Gid hun snart ham
Helsen give
og Stejngerda
helt fordrive!

Jeg tager ikke fejl: Dette er et af min Fostersøns Skjaldestykker.

BISPEN rækker ham den anden Lap.

Ja, I gaar da heller ikke Ram forbi. Saa det er for tidligt at rejse Børster.

GISSUR koldt.

Hvad mener I med at rejse Børster?

BISPEN ler.

Naa! en Spas, kjære Svoger! En Spas! I véd vel nok, at gamle Tacitus siger om

os her oppe, at vi har Vildsvinebørster paa Ryggen. Skulde der være noget om den Snak, har I vel ogsaa faaet Jeres Part — ha, ha, ha — om I end skjuler det godt.

GISSUR læser.

Frihedsfjendtlig
paa sin Domstol
Gissur sidder
Dagen lang. Om
Natten drømmer
han om Guld og
Jarleglæder.
— Vogt Dig for den
Old, som kommer!
Snorres Blod mod
Himlen raaber:
Folket blive
skal Din Dommer.

Helvede — det er ham! Slider i Skindlappen.

BISPEN lister sig bort til venstre.

Ha, ha, ha! Den Dosis holdt han ikke af.

GISSUR.

Dette skal de komme til at bøde for.
Han og de øvrige følge efter Bispen.

ERIK træder pludselig frem.

Guldvejg!

Guldvejg træder ind over Broen.

Ekik.

Du her? Og alene!

Guldvejg.

Jeg red ud med vor Fostermoder. Men saa tabte hendes Hoppe den ene af Skoene. Gaar Du ikke med mig op paa Fjeldet? Jeg vil plukke Urter.

Erik.

Plukke Urter — paa denne Tid af Aaret?

Guldveig.

Ja, Udødelighedsurten, den som de fortæller frir fra baade Alderdom og Sot.

Erik.

Den trænger Du ikke til, Barnlille.

Guldvejg.

Men jeg har lovet at fly den til Stejngerda, som siger, den kommer frem lige ved Vaarbrud. Stakkel, hun er allerede ræd for at ældes. Men — Du har Rynker i Panden . . . Runer . . . dybe hemmelighedsfulde Runer! Ak, nu igjen! Du skulde gaa med mig, kjære Fosterbroder! Og lade den herlige Snevind der oppe fra Fjeldene rigtig lufte Dit Sind!

Erik.

Din Fader og Gissur er allerede oppe ved Varden.

GULDVEJG.

Godt. — Sætter sig ved Stenen. Saa slipper Du mig ikke.

ERIK sætter sig hos hende.

Tak! Men er her Dig ikke for øde?

GULDVEJG.

Ak nej, ak nej! Blot jeg sidder hos Dig, synes jeg, det gaar mig som i Voluspa: Jorden grønnes med ét, og Solen bryder frem. At være hos Dig, høre Dig, se Dig og, naar vi skilles, længes efter Dig, ja, mangen Gang tælle Timerne til vort næste Møde — dette er mit Liv.

ERIK.

Jeg kunde svare Dig med et andet Vers af Edda. Mindes Du, hvorledes Vaarguden, Frey, er til Mode, da han maa vente paa sin Elskede i hele ni Døgn? Lang, lang er Dagen, siger han. Lange er to. Hvordan skal jeg tre udholde? Tit mig en Maaned kortere tykkes end blot en halv af de Længselens hede Nætter. Hvisker lidenskabelig, medens han stirrer hende i Øjnene: Saaledes . . . ja, saaledes længes jeg efter Dig.

GULDVEJG.

Hvor Dine Ord gjør mig lykkelig! River en Guldsnor af Livstykket. Se! Med denne Snor,

som jeg selv har tvundet, binder jeg mig til Dig for bestandig. Slaar Snoren om ham.

ERIK.

Ja, gjør det ... gjør det saa at aldrig nogen Afstand eller Kløft skal brede sig imellem os!

GULDVEJG.

Du siger det saa højtideligt. Hvad er det, som i Dag saaledes har tændt Din Ildhu, at jeg næppe kjender Dig igjen? Er det maaske Din Omsorg for Frihed og Fædreland? Ak, om Du vidste, hvor inderlig jeg tit beder til Gud for Dig og for vort Folk!

ERIK.

Jeg er ræd for, min Elskede, at vor Frihedslykke allerede er bleven for krank, til at der kan raades Bod paa den med Bønner.

GULDVEJG.

Nej, dette maa Du ikke sige! Du taler jo, som vi allerede var en Flok af Trælle. Det er vi da ikke heller.

ERIK.

Men vi var en Gang en Flok af Helte, der bar vort Fædrelands Navn vidt ud over Jorden. Nu ligger det tilsølet her hjemme i Mosen. Og jeg er ræd for, at det bliver

liggende der, indtil vel en eller anden fremmed Lykkejæger en Gang trækker det op mellem andre Snurrepiberier.

GULDVEJG.

Du overdriver det, Erik. Jeg siger: Dit Syn er alt for mørkt.

ERIK.

Ser Du da ikke selv, hvorledes Guldtørst og alskens Blødagtighed efterhaanden har tæret paa vor sunde Vækst? Saavidt er det endogsaa kommet, at man tilsidesætter vor egen hjemlige Sagakost for, hvad der diskes op med af Bognyt fra fremmede Lande. »Ridder Tristram og Dronning Ysonde«. Har Du læst denne jammerlige Roman, som han, Norges Konge, nylig har sendt os her op — endogsaa i vort eget Modersmaal? O, Skjændsel, Skjændsel, at man skal finde sig i sligt! Og det netop paa samme Tid som der hemmelig øves Hærværk i Klostrene mod vore gamle Pergamenter.

GULDVEJG bestyrtet.

Men er da ikke »Ridder Tristram og Dronning Ysonde« et herligt Skaldeværk? Det siger i alt Fald min Fostermoder. . .

ERIK.

Aa, ti! Ti! Nej, der er Forfald og Sot,

hvor man vender Øjet hen. Hvad er der blevet af vort Agerbrug, vor Handel og vor Skibsfart?

GULDVEJG.

Saa sig mig det da! Sig mig det!

ERIK.

Spørges det ikke daglig, hvor ilde Hansa-Kjøbmændene rundt om hærge os Kysterne, uden at vore velvise Høvdinger kan faa Stunder til at hindre det for deres egne Plyndringer i Landets Indre?

GULDVEJG.

Og alt dette siger Du mig først nu.

ERIK.

Jeg tænker, det varer ikke længe, inden den vennesæle Kong Haakon sender os ogsaa en Flaade her op — naturligvis under Foregivende af at hjælpe os, men i Virkeligheden for at trælbinde os. Og da er det i Evighed ude med vor stolte Saga.

GULDVEJG.

Himmelens Gud — er det saaledes fat? Men kan der da slet ikke raades Bod paa al den Vederstyggelighed? Og kan jeg slet ikke udrette noget for Dig, Erik?

ERIK.

Du, Holarbispens Datter . . . og Gis-

surs Frænke? Nej. Nej. Gaa Du før i Kloster! Og bed Bjærgene hellere begrave os alle i Aske, end vi skal opleve den Skjændsel at tabe Friheden!

GULDVEJG.

Gaa i Kloster siger Du! Nej. Nej...

ERIK.

Eller ogsaa gift Dig og fød Sønner, der en Gang kan hævne os blodig!

GULDVEJG.

Aldrig vil jeg ægte nogen anden end Dig. Aldrig vil jeg hvile ved nogen andens Hjærte eller i nogen andens Favn. Det vèd Du dog, Erik.

ERIK.

Og Du vèd lige saa vel, min Elskede, at Din Fader jo netop nu vil smedde mig sammen med den smukke Thorbjørg Osvidsdatter — vel sagtens for endelig at blive mig kvit.

GULDVEJG.

Da kan han lægge mig under Jordtuen lige saa godt først som sidst.

STEJNGERDA kalder bag Scenen.

Guldvejg.

GULDVEJG.

Vor Fostermoder. Rejser sig. Det er ikke værd, at hun ser mig her.

ERIK rejser sig ligeledes og holder hende tilbage.

Hvorhen? Hvorhen? Gaar Du op paa Fjeldet?

GULDVEJG.

Efter Udødelighedsurten? Nej. Den vilde dog næppe kunne bringe mit Hjærte Lægedom. Men — at Du véd det: Jeg gaar heller ikke i Kloster. Der findes dog vel ogsaa andre Steder, hvor man ret inderlig kan anraabe Gud om Helsen for hvad der er én kjærest af alt.

ERIK.

Men er det ogsaa nødvendigt, at vi skilles?

GULDVEJG spejder ængstelig efter Stejngerda.

Det er nødvendigt, Erik.

ERIK.

Hvor gjærne fulgte jeg Dig ikke nu, da jeg har lagt Tyngsel paa Dit Sind.

GULDVEJG.

Farvel! Og vær velsignet ihvor Du end staar og gaar! Bort i Forgrunden til højre.

ERIK ser ud.

Skuli.

Stejngerda og Skuli træder ind fra højre, noget længer tilbage.

STEJNGERDA.

Saa far vel da! Og nyt Andagtsbogen vel! Den vil nok lette Dit Sind.

SKULI der har en Bog under Armen.

Jeg takker Jer, Frue. — Hil Jer og Sæl!

Ud til venstre.

ERIK mumler.

Hajfiskehjærne. Slænger sig atter paa Offerstenen.

STEJNGERDA træder over Broen.

Skjæmtelig Vaar, min gilde Fostersøn! — Undrer det Dig maaske at se mig her ved den gamle Blotsten?

ERIK.

Ja — det var næppe her, Jeres Hoppe mistede Skoen.

STEJNGERDA.

Der greb jeg Dig. Tilstaa kun at Guldvejg nylig har været her! Hvor er hun tyet hen? Hvi svarer Du mig ikke? Hvad kan der være gaaet Dig imod, siden Du modtager mig saa koldt? Jeg som dog kommer til Dig i den bedste Hensigt.

ERIK.

Um! Jeg kjender Jer Underfundighed.

STEJNGERDA.

Underfundighed? Ved Gud, Du gjør mig Uret. Dog, jeg maa vel finde mig deri. Den Tid vil nok komme, da det skal kjendes, at Du aldrig har haft en trofastere Veninde end mig.

ERIK.

I har tværtimod været min uforsonligste Fjende — og det lige fra den Dag, I som Gudmund Dyres fraskilte Ægteviv drog ind i mit Fædrehjem for at skulle være mig i Moders Sted.

STEINGERDA.

Skammelig — at dette skal være Takken for alle de Velgjærninger, jeg har vist Dig!

ERIK.

Velgjærninger? Bevis!

STEINGERDA.

Du har altsaa glemt, at det var mig der reddede Dit Liv — og det med Fare for mit eget — den Gang Du kaad styrtede Dig ud fra Næsset og vilde ride paa Hvalfisken?

ERIK vender hende Ryggen.

Jeg gider ikke svare Jer — som om dette var noget at hovmode sig af.

STEJNGERDA.

Hvor ofte har jeg ikke friet Dig for Slagene af Din Faders Ridepisk — saaledes som da Du trodsig rev Vingerne af Gæssene?

ERIK.

Af Gæssene, ja. Dem I satte mig til at passe.

STEJNGERDA.

Nogen Husgjerning maatte Du vel øve? — Eller som da Du, nidsyg over at Holarbispen kavde kaaret mig til Fostermoder for Guldvejg, vilde svelte Dig ihjel.

ERIK.

Ikke skulde jeg æde mig Sorg til for Jeres Skyld.

STEJNGERDA.

Var det maaske ikke mig, som i Tide fik Dig trukket ud af Foderkisten, hvori Du havde gjemt Dig — skjøndt Du ilde nok lønnede mig for min Godhed med nær at bide Haanden af mig.

ERIK.

Jeg havde ikke bedt Jer om Jeres Kjærtegn.

STEJNGERDA.

Eller glemmer Du rent, Gæsken min, hin Vinterkvæld, da Du med Din Fader

dog omsider søgte Foretræde hos mig paa Holar Skole? Mon det ikke ogsaa var mig, som da gik i Forbøn for Dig? Jeg tænker, at Bispen nok ellers havde varet sig for at opfostre en saa utæmmet Ulv i sin Faareflok.

ERIK.

Forbandet være den Dag da jeg af Gammelmandsbønner lod mig bevæge til at vende mit fattige Fædrehjem Ryggen og nærme mig Jer. Dog — heldigvis har jeg endnu ikke helt tabt mig selv.

STEJNGERDA.

Blot Du kunde lære at ave Din Tunge og Dit stride Sind — Ja, da vilde Du kunne vinde langt mere end Dig selv.

ERIK.

Hved mener I med det? Rejser sig over Ende.

STEJNGERDA.

Ret saa: Lig nu ikke der længer og tænd Stenen i Glød med Dit hidsige Blod! Men lad os følges ad hjem!

ERIK.

Jeg spørger: Hvad er det, jeg vilde kunne vinde, blot jeg — som I siger — kunde lære at ave min Tunge og mit stride Sind?

STEJNGERDA.

Ære og Rigdom, Magt og — Gammen.

ERIK.

Hvad kalder I Ære?

STEJNGERDA.

Endelig en Gang at naa det Maal, man har sat sig.

ERIK.

Ej, ej! — Og nu Rigdom?

STEJNGERDA.

Behøver jeg maaske at minde Dig om, hvad der dog sikkert en Gang venter Dig som Bispens Svigersøn?

ERIK gaar frem.

Nu bliver I næsten for gavmild.

STEJNGERDA.

Forudsat at det da lykkes Dig at vinde ham.

ERIK.

Og Jer?

STEJNGERDA.

Er han ikke en af Landets rigeste Mænd? Og er Rigdom ikke ogsaa Magt?

ERIK.

Man plejer ellers at sige: Den Kloges Arvelod findes overalt.

STEJNGERDA.

Bispen er ikke ung længer. Til Voldermisse fylder han allerede seksti Aar. Des værre har han ikke tidligere været afholdende nok overfor vore nymodens krydrede Retter og den gode Vin. Lykkedes det mig ikke nu og da at lokke ham ud paa en Ridetur, blev han helst stadig siddende der hjemme ved Arnen med sin Andagtsbog, »Aandelig Vandkilde«. Og dette er dog unægtelig ikke videre hoveligt hverken for Din Fostersøster eller for mig.

ERIK.

Og saa lovede I mig Gammen. Hvad mente I med det?

STEJNGERDA.

Da har jeg dog vel ikke nødig at sige Dig, hvad der er Gammen for en Pilt, der, som Du, har baade Livsmod i Bringen og Marv i Knoklerne? En ser man vende sin Hu til Vikingstog, en anden drages derimod mer af Slagmarkens eller Gildehallens Tummel og en tredje maaske af Elskovsgjækkeriet i Fruerstuen. Enhver, tænker jeg, har sin Lyst.

Taagen sænker sig langsomt.

GISSUR bag Scenen.

Her gaar Vejen, Svoger.

STEJNGERDA farer sammen.

Det er Gissur og Bispen.

ERIK.

Da kan I jo følges hjem med dem.

STEJNGERDA.

Stille! Nej, de maa ikke se mig her.

Træder i Skjul.

ERIK.

Hvorfor?

Gissur og Bispen kommer langsomt frem paa Fjeldstien, efterfulgt paa nogen Afstand af Dagfinn, Klosterbrødrene og de øvrige Mænd.

BISPEN.

Den slemme Taage falder mig altid for Brystet.

STEJNGERDA vinker Erik over til højre.

Kom her hid! Eller — om Du vil — kast Dig ned paa Jorden!

ERIK.

Ikke for nogen Gud.

GISSUR.

Kun langsomt! Langsomt! Saa gaar det nok.

STEJNGERDA.

Røb mig ikke, jeg beder Dig! Men træd her hen blot saa længe de gaar os forbi! Jeg beder Dig — for Guldvejgs Skyld.

ERIK.

Nu vel. Træder hende nærmere

STEJNGERDA.

Endnu lidt nærmere . . . Saa slaar jeg Ridekappen om Dig! De vil da ikke kunne skjelne os fra Klippeblokken.

ERIK.

Behøves ikke! For sig selv. Om hun havde Ondt i Sinde?

BISPEN standser.

Dette tager Vejret fra mig.

STEJNGERDA ryster.

Staa dog ikke der og stir paa mig ret som en Draug fra Graven! Tro mig: Du har ikke nødig at ræddes for mig, Erik! Søger at drage ham nærmere til sig. Stejngerda er Dig huld. Omfavner ham pludselig og presser sine Læber imod hans.

ERIK.

Saa gid I faa en Ulykke! Slænger hende heftig bort og iler ud til højre i Forgrunden.

STEJNGERDA

tumler med et Skrig imod Broen og skrider ned i Kløften.

BISPEN farer sammen.

Hørte I det, Svoger? Det var ligesom et Kvindeskrig.

GISSUR.

Ja — Og saa' jeg ikke tydelig en Skolepilt sætte af Sted der nede gjennem Taagen?

DAGFINN nærmer sit Broen.

Jeg tror, der er et Fruentimmer i Kløften, Herre.

GISSUR træder frem paa Broen.

Rigtig ... nu ser jeg hende. Hun skrider stadig længer og længer ned imod Fossen. Flere af Klosterbrødrene forsvinde i Kløften. Ret saa, fromme Brødre! Kom hende hurtig til Hjælp! Vender sig imod Dagfinn og de øvrige Mænd. Og I andre efter Pilten! Han løb denne Vej.

Mændene ud til højre.

BISPEN.

Hellige Jon Øgmundson — hvilke Tider! Hvilke Tider!

GISSUR.

Giv Jer tilfreds, kjære Svoger! Og støt Jer til mig! Jeg skal nok tage mig af Forbryderen — og af hele den øvrige uvorne Flok.

BISPEN.

Lover I mig det?

GISSUR bidsk.

Jeg skal blive dem et Tugtens Ris.

Tæppet falder.

ANDEN HANDLING.

Læresalen i Holar Bispegaard.

Hallen er kun sparsomt oplyst. I Baggrunden et hendøende Arnebaal. Lidt til venstre for samme er Bispens Bedekammer. Til højre Indgangsdøren. Noget længer fremme en mindre Dør. I Forgrunden til venstre et Vindue. Paa samme Side en Højsædestol. Langs Væggene Borde og Bænke med Hynder. Hist og her Hylder med Bøger og gamle Pergamenter.

GISLE sidder i Forgrunden til venstre og skriver. Tæt ved ham ODDUR og længer tilbage en Del ældre, døsig henstrakte Disciple. I Forgrunden til højre KOLBEIN UNGE, der er falden i Søvn over en Pergamentspakke. Længer op imod Baggrunden THORLAK og endnu flere Disciple under dæmpet Samtale.

SANG **bag Scenen af en Kvindeflok.**

Tag vor Jord i Din stærke Haand,
Fader og Søn og Helligaand,
Treenighed!
Du, som har brudt al Dødens Magt,
Priset være Din Englevagt
I Evighed!

GISLE **under Sangen.**

Det er Guldvejg og de fremmede Nonner som synger. Hun er altsaa dog kommen hjem. Men Erik . . .

ODDUR.

Helvede — hvem er det, som snorker?

THORLAK.

Det er Kolbejn Unge. Jeg ser, han er falden i Søvn over Graagaasen.

ODDUR.

Hej, Kolbejn! Vaagn dog op! Ikke kan jeg lære Syntax under slig en Torden.

KOLBEJN UNGE vaagner.

Skam faa den, der vækkede mig!

GISLE.

Drømte Du maaske?

KOLBEJN UNGE gaber.

Ja, vel drømte jeg.

GISLE.

Og hvad da?

KOLBEJN UNGE.

Jo, at Gissur havde sendt mig over til Kong Hakon med en Bjørneunge. Men aldrig saa saare var jeg kommen ind i Nidelven, førend jeg fik Øje paa Kongen selv, som var ude at svømme. Hirdmændene, der ogsaa gik og pjaskede der i Vandet —

nogle rigtige Hundestejler — gjorde sig til af, at deres Konge var den ypperste Svømmer i Norden. Men aldrig har jeg set noget Menneske træde Vande mere ynkelig end han. Saa I kan vel skjønne, at jeg sprang ud og gav ham et saa venskabeligt Fingerpeg i, hvad jeg kalder Svømmekunst, at Staklen med det samme gik neden om hjem.

GISLE.

Det er ingen Sag, Kolbejn, at drømme om Storbedrifter. Et andet er at udøve dem.

KOLBEJN UNGE
rejser sig og slænger Bænkehyndet bort.

Sandt nok. Til Helvede ogsaa med disse bløde Hynder, der gjør, at man sidder og bliver døsig og dvask som nogen Torsk. Gaar frem og ser Gisle over Skulderen. Annalistik, Synkronisme og . . . Uf! Jeg troede, det var Hejmskringla.

GISLE.

Det vil alt sammen ikke rigtig gaa i Kvæld. Mine Tanker er endnu stadig hos Groa og de Fredløse.

THORLAK træder frem med de øvrige Disciple.

Ligervis gaar det os.

GISLE.

Om dog endelig Aandens Ildstof igjen skulde have tændt en Fakkel for vort Folk? Og det netop der ude i Ørkenen, hvor hen allerede saa mangen ærlig Frihedsven er bleven forvist? Hvem der turde tro det!

ODDUR.

Jeg véd ikke bedre, end at vi tager der ud og forvisser os om . . . Men tys!

ERIK træder forstyrret ind fra Baggrunden.

THORLAK.

Det er Erik, som kommer.

GISLE rejser sig og gaar ham i Møde.

Endelig. — Hvad Nyt?

ERIK.

De har fundet vore Viser.

KOLBEJN UNGE og FLERE.

Naa, saa vil det gaa løs.

GISLE.

Hvordan er det, Du ser ud? Man kunde fristes til at tro, Du havde kæmpet med et Spøgelse.

ERIK.

Det er netop det, jeg har. Og det med den værste af alle: Stejngerda.

GISLE.

Stejngerda? Hvad hun?

DE ØVRIGE.

Men saa tal dog! Tal!

ERIK.

Vi mødtes . . . hun og jeg . . . der der oppe ved Stenen. Som sædvanlig var vi uenige om alt. Men alligevel . . .

GISLE.

Alligevel . . .

ERIK.

. . . har jeg aldrig set hende mere venlig og katteslesk . . . ja, hun dristede sig endogsaa til at sige: »Stejngerda er Dig huld«. Og saa kyssede hun mig med det samme.

KOLBEJN UNGE.

Ih, fy for den lede!

ERIK.

Men da slængte jeg hende ogsaa fra mig — det var netop, som Bispen og Gissur gik

der forbi — saa hun tumlede hen imod Rækværket langs Broen og forsvandt i Braddybet.

KOLBEJN UNGE.

Guds Død! Jeg vil da haabe, Du gjorde det saa eftertrykkeligt, at hun knækkede Halsen.

FLERE.

Hys! Hys!

GISLE.

Knevl ham, den Galning, dersom han ikke tier! — Og de andre?

ERIK urolig aandsfraværende.

De andre?

ODDUR.

Ja, Bispen og Gissur! Mærkede de ikke noget?

ERIK.

Det maa de vel nok have gjort, siden de straks sendte deres Blodhunde lige i Hælene paa mig. Men heldigvis undslap jeg dem dog i Taagen — inden den lettede.

KOLBEJN UNGE, der er gaaet hen til Vinduet.

Stille!

THORLAK træder ogsaa der hen.

Ser Du dem? Hører Du noget?

KOLBEJN UNGE.

Det er Dagfinns Stemme, som lyder ovre ved Smedjen. Saa, nu tænder de Fakler.

ERIK fortvivlet til Gisle.

Ak — om jeg dog var gaaet hjem med Jer andre!

GISLE.

Ingen kjender paa Forhaand sin egen Skæbne.

KOLBEJN UNGE.

Der kommer de med hende paa en Baare.

ERIK.

Paa en Baare . . . Om hun var død?

ODDUR.

Aa — jeg frygter, at den Onde redder nok sine.

ERIK.

Dette blev da min Saga, at . . . Ja, ja: Det gaar tilbage for os Pilte. Vore Fædre huggede allerede som Drenge Øksen i Skallen paa den første den bedste, der kom deres Ære for nær. Men vi — der dog ogsaa er af Odelsæt, — vi maa gaa her og lade os krænke paa Krop og Sjæl af denne glatte Nidhøg i en Kvindes Skikkelse. Og det uden at turde kny. Jeg spørger Jer alle: Er det Liv for Mænd?

FLERE paa en Gang.

Nej, Nej.

ANDRE.

Du har Ret. Det bær ad Nastrond til.

ERIK.

Men det lover jeg ogsaa: Fra nu af skal jeg vise baade min Fosterfader og hans trælsindede Svoger, at Erik Skaggeson ikke længer er ræd for at rette sin Ryg.

ODDUR vender sig imod de øvrige Pilte.

Og det love vi andre — Ikke sandt? Skulde den Lykke uventet times os, at Stejngerda er faret til Hel, vil vi ogsaa have Gravøllet at smage. Og det endnu i Kvæld.

FLERE paa en Gang.

Ja, Ja.

ODDUR.

Derfor bort nu med alle Bøger og gamle Skindlapper! Ryd Bordene og Bænkene! Sparker til dem. Nu skal her holdes Fest.

GISLE.

Men raser I da alle? Dette er jo Bersærkegang.

KOLBEJN UNGE.

Stille! De er allerede paa Tunet.

GISLE.

Saa gaa fra Vinduet. Enhver tilbage til sin Plads!

ODDUR.

Hvad . . .

GISLE.

Kjender jeg Bispen og Gissur ret, kommer de nok her ind. Lad dem da finde os som Mænd.

ODDUR.

Bedst at vi føjer ham. Han har jo Opsyn i Kvæld.

ERIK.

Jeg sætter mig ikke. Lad komme hvad der vil!

GISLE.

Saa før ham der hen med Magt! Peger paa Pladsen til højre for Kolbejns. Vi har Ansvaret — forstaar I . . .

ERIK.

I vover . . .

GISLE.

Fra nu af er vi alle som én — og én som alle.

De øvrige paa en Gang.

Ja, Alle som én — og én som alle.

De sætte sig.

Hoveddøren slaas op. Man ser ud i Forhallen, hvor en talrig Menneskehob bevæger sig urolig, under Faklers Skin. Gissur træder hurtig ind, efterfulgt af Bispen, der støtter sig til Abbeden. Bag efter kommer Dagfinn og flere væbnede Mænd, Korsbrødre, Munke og Husfolk af begge Kjøn. Scenen stærkt oplyst.

GISSUR.

Sæt Vagt ved Dørene! **Dagfinn gjør det.** Lad ingen af Piltene slippe ud!

GISLE **rejser sig.**

Hvi saa?

GISSUR.

Hvor er den Tilsynshavende?

GISLE.

Her.

GISSUR **vender ham haanlig Ryggen.**

Hvor er Sira Vigfus?

BISPEN.

Ak, nu husker jeg det først: Han er hjemme paa Skrida at berette sin Moder . . . og saa skulde Ulykken netop hænde!

GULDVEJG **kommer ind fra Baggrunden, efterfulgt af en Del Nonner og Ungmøer. Alle med forfærdede Miner.**

Maa jeg være her hos Jer, min Fader?

BISPEN.

Tak, Barnlille! Tak! Hvor gaar det Din Fostermoder?

GULDVEJG.

Des værre: Mester Hjaltelin frygter, der er kun lidet Haab.

BISPEN.

Hellige Jon Øgmundson bed for os!

ABBEDEN med flere af Klosterbrødrene.

Hellige Jon Øgmundson . . .

GISSUR afbryder dem.

Her er ikke Tid til Bønner. Først gjælder det at komme paa Spor efter Ildgjerningsmanden.

BISPEN.

Ja, ja. Vil I indlede Forhøret, Svoger? Jeg djærves ikke dertil.

GISSUR.

Hvem af Jer, Pilte, har for mindre end en Time siden været oppe ved Varden og den gamle Blotsten?

ERIK og GISLE rejse sig.

Jeg.

De øvrige Disciple ligeledes.

Jeg. Jeg . . .

GISLE.

Vi har alle været der.

GISSUR bider sig i Læben, medens han ser sig omkring i Kredsen.

En Sammensværgelse . . . mærker jeg.

BISPEN.

Alle Jerusalems Engle!

GULDVEJG.

Sæt Jer, min Fader!

Bispen tager Plads i Højsædestolen, der bæres frem.

GISSUR.

I saa Fald véd I vel ogsaa alle, at der er øvet en skammelig Udaad der oppe. Bispens mangeaarige Veninde, hans Datters og Erik Skaggesons Fostermoder, er skjændig bleven overfaldet der og kastet ned i Kløften. Jeg selv har set Ildgjerningsmanden flygte bort gjennem Taagen. Baade Klædernes Snit og Retningen, han tog, godtgjorde tilstrækkelig, at han hørte hjemme her paa Holar. Mændene, jeg sendte efter ham, er af den samme Mening. Ikke sandt, Dagfinn?

DAGFINN.

Jo — hvis det da ikke var en Trold, som havde taget Pilteklæder paa. Man siger jo, at Satan undertiden sender en Tjener der hen, hvor han selv ikke tør komme.

GISLE mumler i Skjægget.

Ret saa, Dagfinn.

GISSUR.

Baade Bispen og jeg har nok mærket

det før, at der er urolige Hoveder imellem Jer, unge Dagdrømmere, der snuse om i Krogene under hemmelig Oprørsknurren — ja, og som og end ikke undser sig ved undertiden at give Galden Luft paa højst usømmelig Vis.

ERIK.

Tvi! Tvi! Saa Jeres Næse har altsaa faaet Færten deraf?

Dæmpet Latter.

KOLBEJN UNGE sagte til Erik.

Nidviserne.

GISSUR.

Det er min Pligt ikke at lade noget af alt dette gaa upaaagtet hen. Men først gjælder det dog Ufærden der oppe ved Kløften. Dersom nogen af Jer Pilte med Sandhed kan sige sig fri for Delagtighed i denne, da træde han frem og bevidne sin Uskyldighed! Han kan i saa Fald være sikker paa saa vel Bispens som min Bevaagenhed — og paa en Hædersbevisning oven i Kjøbet.

GISLE.

I mener nok at kunne lokke os med milde Gaver — saaledes som I lokkede mig den Gang I forraadte Snorre. Men vi er alle underkastede Skæbnens Ustadighed, Hr. Lovsigemand.

GISSUR.

Forskaan mig for Din Sagatydning, vise Fostersøn! Jeg kjender den helt vel — lige saa vel som jeg kjender Dit Skaldskab.

BISPEN sagte til Gissur.

Jeg beder Jer: Tal ikke om Nidviserne, saalænge min Datter er til Stede!

KOLBEJN UNGE til Erik.

De Viser brænder dem paa Laaret.

BISPEN rejser sig med Besvær.

Nei — lad saa hellere mig . . .

Sagte Mumlen blandt de Tilstedeværende.

GISSUR.

Stille i Hallen! Bispen vil tale.

BISPEN.

Den Almægtige give mig Kræfter dertil!

ERIK for sig selv.

O Elendighed!

BISPEN.

Hører mig, Pilte: Ingen skal med Føje kunne sige om mig, jeg plejer at være koldbrystet eller gram imod nogen.

ODDUR.

Sandt, Herre Bisp. I dækker helst med Bjørnefellen over Kjærlighedens Brist.

BISPEN.

Men at vise Overbærenhed her vilde være det samme som at nedkalde den Almægtiges Vrede.

GISSUR.

Det vilde det tilvisse.

BISPEN.

Retten maa have sin Gænge . . . om jeg saa skal blive nødt til at udslynge Banstraalen over Jer alle.

GULDVEJG.

Ikke for stræng, kjære Fader! Ikke for stræng!

BISPEN.

Nej, jeg skal ikke være for stræng. Hører I, Gissur, hvad min Datter beder om? Jeg maa ikke være for stræng. Nej — Hvad jeg egentlig vilde sagt, var da ogsaa at . . . . at . . .

GISSUR for sig selv.

Ja, glem det nu ikke!

BISPEN.

At jeg finder — lige som min kjære Datter det vilde være ukristeligt, og næppe heller viseligt, Svoger, om vi dømte de stakkels Pilte for overilet. Jeg mærker det paa mig selv: Sindet er endnu i et saare heftigt Oprør. Derfor vil vi heller ikke, Svoger, føre Sagen videre endnu i Kvæld, men . . .

GULDVEJG.

Gud lønne Jer, min Fader!

BISPEN.

. . . Men hellere ufortøvet, — saaledes som vort Hjærte tilsiger os det — lade afholde en Messebøn . . .

GISSUR som før.

En Messebøn . . .

BISPEN.

. . . for at vi alle ret inderlig kan befale den Almægtige vor kjære Stejngerdas Liv.

ERIK for sig selv.

Hun er altsaa dog ikke . . .

BISPEN.

— Ja, dette er mit Ønske, mine

Venner. Og dermed Gud befalet. Om en liden Stund mødes vi altsaa inde i Kirken.

Stærk Bevægelse i Baggrunden. Mester Hjaltelin trænger sig frem.

GISSUR.

Hvem kommer der?

GULDVEJG.

Mester Hjaltelin, Lægen.

BISPEN.

Ak, da er Din Fostermoder visselig død!

MESTER HJALTELIN.

Nej, Fru Stejngerda er netop nu vaagnet af sin Dødsdvale, højærværdige Herre Bisp.

FLERE i Baggrunden.

Hun lever!

BISPEN.

Herren være lovet, som har hørt min Bøn!

ABBEDEN.

Gloria Patri et Filio . . .

MESTER HJALTELIN.

Der ser jeg hende allerede komme med de fromme Kvinder, som bad for hendes Liv.

Stejngerda er imidlertid kommen ind fra Baggrunden støttet til en gammel Kvinde og efterfulgt af Nonner.

GULDVEJG iler hende i Møde.

Min Fostermoder!

BISPEN.

Stejngerda!

GISSUR.

Velkommen tilbage til Livet, Frue!

STEJNGERDA.

Tak. Godt gjør det, at blive modtaget saa vennehuldt, naar man som jeg har været paa Gravens Bred og ak — været Gjenstand for saa ilde en Medfart.

GISSUR.

Saa haaber jeg dog, det nu skal kjendes, hvem af Piltene der er den skyldige.

STEJNGERDA.

Haardt er det tilvisse at skulle fremtræde som Anklager over for ens egen Fostersøn. Almindelig Bevægelse. Men efter den Grumhed, han har vist mig, føler jeg, der er ikke mere Mildhed nu i mit Bryst end paa Fjeldets Top.

GISSUR.

Jeres Fostersøn . . .

BISPEN.

Erik?

GULDVEJG.

Umulig.

BISPEN.

Men saa tal dog, Stejngerda!

STEJNGERDA.

Behøver jeg vel at sige mer? Løfter Blikket imod Erik. Se ham, saaledes som han staar der fornaglet i Trods! Altid har han været mig imod. Altid var det ham om at gjøre, at lade mig føle hans Had.

GULDVEJG.

O, I miskjender ham, min Moder!

STEJNGERDA.

Arme, troskyldige Barn!

GISSUR.

Tal uforbeholdent, Frue! Jeg beder Jer derom i Rettens Navn.

STEJNGERDA.

Saa hører mig da alle! Og gid Straffen maa ramme mig, om jeg ikke taler Sandhed! Jeg var paa min Ridetur staaet af Hesten for at se efter Guldvejg. I hendes Sted traf jeg da Erik der oppe ved Broen. Han var mistroisk imod mig og gram i Hu. Intet, af hvad jeg sagde for at tækkes ham,

var til Maade. Han blev stadig mere ildsindet, trodsig og vild. Da I, min høje Herre, og Bispen just i det samme drog der forbi, bad jeg ham . . . ja, bad ham endogsaa i Guldvejgs Navn om dog ikke at vække Opsigt eller gaa fortørnet bort. Men da — alene Tanken derom er nok til at gjøre mit Blod til Is — da løftede han pludselig bjærgtagen Haanden imod mig og — ja, det øvrige maa Pilten vist hellere selv fortælle. Jeg véd næppe nok, hvad der foregik, og fik først nylig mit Omdømme igjen der inde i Badstuen.

GISSUR.

Og hvad har Du at sige dertil, Erik Skaggeson?

ERIK der stadig har stirret ubevægelig paa Guldvejg.

Intet — i en Forsamling som denne.

GISSUR.

Mere behøver jeg ikke at vide. — Og I, hans trofaste Stalbrødre? Det lader til, at ogsaa I rent har mistet Mælet.

GISLE.

I, min Fosterfader, og Bispen, skal nok senere erfare vor Mening.

DISCIPLENE tale sagte indbyrdes.

Ja . . . Hun eller vi . . .

GISSUR til Bispen.

Jeg mærker det paa deres truende Miner: Her maa Strænghed til.

GULDVEJG.

Men saa forsvar Dig dog, Erik!

ERIK.

Behøves ikke, Guldvejg. Jeg staar ved min Gjerning til Dommedag. Enhver Kvinde, der voldelig havde trængt sig ind paa mig saaledes som hun, denne anden Dronning Ysonde, vilde jeg have sendt samme Vej — om jeg saa skulde være blevet kaldt Erik Kjærlingebane hele mit Liv.

STEJNGERDA.

O, tvi! Tvi! River Ridekappen af. Bort med denne Kappe — som, jeg ser, endnu er bestænkt med Skarn! Kaster den til Jorden. Saaledes som jeg slænger den bort, slænger jeg ogsaa enhver Beskyldning fra mig, hvormed han, min egen Fostersøn, skjændig har villet skamplette min Ære. Lad det saa kendes for Gud og Mennesker, om der blandt alle Jer høviske Mænd dog ikke skulde findes i det mindste én, der djærver sig til at tage Kappen op — og at hævne mig.

BISPEN.

Stejngerda! Stejngerda, det er haarde Ord.

GISSUR tager Kappen op efter hemmelig at have vekslet Øjekast med Stejngerda.

Bær denne Kappe bort! Dagfinn gjør det. Tilgiv mig, Frue! Men her bør ikke være Tale om Hævn. Kun om Retfærdighed. Træd frem Erik Skaggeson! Og hør hvad jeg har at sige Dig til ufortøvet Efterfølgelse — saalænge Din Sag endnu ikke kan blive forelagt Altinget!

ERIK.

Tal I kun, Hr. Lovsigemand! Jeg hører godt, hvor jeg staar.

GISSUR.

Da Du i Din Tale nys, saavel som i hele Din ryggesløse Adfærd mod Din Fostermoder, tilstrækkelig har lagt for Dagen, at ingen i Din Nærhed længer kan være sikker paa Liv og Lemmer — saa skal Du fra nu af, og indtil Altinget har stadfæstet min Kjendelse, være forvist til Ørkenen som skadelig for vort Samfund.

MANGE STEMMER.

Forvist! Forvist!

GISSUR.

Endnu i Nat kan Du blive under dette fredhellige Tag for at gjøre Dig rede til Færden...

ERIK.

Jeg er alt rede, Gissur.

GISSUR.

Men fra i Morgen tidlig, inden Sol staar op, skal Du flakke fredløs om som den jagne Ulv.

GULDVEJG.

Fredløs — o Gud!

GISSUR.

Ikke én skal fordriste sig til at række Dig hjælpsom Haand eller give Dig Ly ved sin Arne. Før skal Ilden blive til Vand og Havet til Ild.

GULDVEJG.

Barmhjærtighed, min Fader! Barmhjærtighed, Gissur!

KOLBEJN UNGE sagte til Gisle.

Jeg ser det paa Dig, Gisle: Du taaler ikke dette?

GISLE.

Nej — ikke om det saa skal blive den sidste Nat, jeg tilbringer paa Holar.

GULDVEJG til Gissur.

Tag Jeres Ord tilbage! — Her hid alle I fromme Brødre og Søstre! Og hjælp mig med at gaa i Forbøn for min Fosterbroder!

NONNERNE.

Naade! Naade!

ABBEDEN og flere andre.

Lad ham slippe med at gjøre Bod!

BISPEN.

Hvad siger I, Stejngerda? Og I, kjære Gissur?

STEJNGERDA er imidlertid bleven anvist Plads i Højsædestolen.

Ingen skal beskylde mig for at være uforsonlig eller uvillig til Forlig. Men Tilnærmelsen maa komme fra ham.

GULDVEJG nærmer sig Erik.

Hører Du, Erik? Jeg beder Dig . . . sagte for vor Kjærligheds Skyld. . .

ERIK.

Om hvad? Sig frem! Hvad er det da, man forlanger af mig?

GISSUR efter at have talt i Fortrolighed med Stejngerda.

Nu vel, Erik Skaggeson: Indser Du selv Din Vildfarelse og lover Bod og Bedring, saa træd her frem. Og læg paa retslig Vis Dit Hoved i Anklagerindens Skjød til Tegn paa at . . .

ERIK.

Mit Hoved i hendes Skjød . . . Nej, aldrig, Aldrig! Før vil jeg lægge det paa en Huggeblok.

BISPEN.

O, Du Guds Lam!

Stærk Bevægelse.

GISSUR.

Den Dumdristige. . .

STEJNGERDA.

Atter et Nederlag! — Kom, kjære Guldvejg! Efter dette sømmer det sig ikke for os at blive længer paa dette Sted. Gaar ud i Baggrunden med Guldvejg og de øvrige Kvinder.

GISSUR.

Ja, saa være da hermed det sidste Ord talt i denne Sag.

ERIK.

Følger I mig, Pilte?

ALLE DISCIPLENE.

Vi følger Dig.

GISSUR til Gisle.

Et Ord — i Enrum!

GISLE.

Med mig?

Erik og de øvrige Disciple gaa ud til højre, Mængden i Baggrunden.

BISPEN.

Jeres Arm, Hr. Abbed! Des værre — jeg taaler ikke længer saa haarde Stød. **Gaar ind i Bedekamret sammen med Abbeden.**

GISLE **til Gissur, efter en Pavse.**

I ønsker at tale med mig.

GISSUR **sætter sig i Højsædestolen. Ser paa Gisle med et fast Blik.**

Dette maa ikke ske.

GISLE.

Jeg forstaar Jer ikke.

GISSUR.

Husk at Du er min Fostersøn! Og Erik Bispens.

GISLE.

Glem ikke, Herre, at jeg først var Snorres!

GISSUR.

Bestandig Snorre.

GISLE.

Hans Navn slipper I ikke for at høre i al Evighed.

GISSUR.

Har Du faaet Bud derom? Sandelig: Man skulde ikke tro, Du var en Mand med en Fremtid saa lovende som kun faa, men snarere et Gjenfærd fra en Tid, der dog aldrig kommer tilbage.

GISLE.

Snorres Skygge — det er just det, jeg af alt helst ønsker at være over for Jer.

GISSUR.

Sygelig Drømmesnak. Jeg mærker, Du har ikke godt af at blive her længer mellem disse gamle Pergamenter, som Du stadig hænger over.

GISLE.

Jeg tror det selv og rejser derfor bort herfra — rimeligvis paa samme Tid som Erik.

GISSUR med paatagen Ro.

Naa, jeg kan tænke mig, Din Hu staar til at se fremmede Lande. Forholder det sig saa, da tag et af mine Skibe med hvad Du ellers har nødig. Og det er Dit. Jeg behøver næppe at sige Dig, hvor let det vil være mig at skaffe Dig en gunstig Modtagelse ved Kong Haakons Hof.

GISLE.

Nej, det behøver I næppe at sige mig.

GISSUR.

Modtager Du min Gave?

GISLE.

Nej.

GISSUR søger fremdeles at beherske sig.

Men rejser alligevel?

GISLE.

Det gjør jeg — saafremt den Straffedom, I egenmægtig har udtalt over den kjæreste af mine Fæller, fremdeles skal staa ved Magt.

GISSUR.

At gjøre mine Domme magtesløse evner Du dog næppe.

GISLE.

Det vilde sikkert være uklogt at haabe derpaa. Den Tid er forbi, da jeg holdt Højskolen her for en Kampplads, hvor Aandens og Sandhedens Sværd herlig skulde lyne. Nu mærker jeg, at al Sandhed og Ret er bleven lyst i Ban fra disse Mure.

GISSUR.

Her er vel brodne Kar som andensteds i Landet. Men af den Grund skal dog Skolens Pilte endnu ikke sætte sig til Doms over os Ældre eller uforstyrret kunne fremme deres egen, onde Vilje. Der, hvor værgeløst Liv bliver skjændig efterstræbt, saaledes som her, maa den lovgivende Myndighed i Følge gammel Vedtægt straks træde til for mulig at afværge endnu flere Ulykker.

GISLE.

Lovvrid — som sædvanlig! Dømte I maaske ogsaa saaledes, den Gang I med Jeres egne, lejede Svende trængte ned i Reykholts Kjælder for at sende en værgeløs Gubbe ind i Dødens Nat?

GISSUR.

Ogsaa den Gang fulgte jeg nøje Pligtens eller Lovens Bud — men maaske en højere end Du er i Stand til at fatte.

GISLE.

Aldrig har vi her hjemme kjendt nogen højre Lov end den at værne om vor Frihed og Landets Ære.

GISSUR.

Ja vist, jeg skulde lade mig belære af Dig. Ikke sandt? Jeg der næppe var halv saa gammel, som Du nu er, da jeg første Gang førte Sag paa Tinge.

GISLE fortsætter.

Men I har fejt givet efter for en byttelysten Konges Bud og røgtet hans Trælleærender. Nægt det om I kan!

GISSUR.

Misbrug ikke mit Taalmod!

GISLE.

Dette har I gjort. Og derfor skal I netop dømmes efter en højere Lov, end I maaske orker at omgaa med al Jeres Statskløgt — den I selv lovpriser saa højt. Aldrig skal I faa Tilgivelse af vort Folk for Jeres skammelige Svig. Og aldrig, aldrig skal det lykkes Jer at bringe vor navnkundige Fødeø, Historiens Fostermoder, ind som et Lydland under fremmed Mandsstyr. Vi lader os hverken sælge eller trælbinde. I det mindste ikke godvillig. — Det skal I faa at føle!

GISSUR.

Og en saadan Galmandssnak vover Du at byde mig — mig, Haukdøleættens og Landets første Høvding?

GISLE stolt.

Jeg har længe ønsket at sige Jer min Hjærtensmening — ogsaa paa Prosa. Nu kjender i den. Og jeg gaar.

GISSUR.

Ja, gaa Du ad Helhejm til!

GISLE.

Blot jeg ikke dér vil træffe sammen med Jer.

GISSUR.

Imellem os er det forbi.

GISLE.

Det er netop, hvad jeg ønsker. — Gud være med Jer, Gissur Thordvalson! Gaar.

GISSUR.

Den Forhærdede! Gaar urolig op og ned. Om jeg kunde bøje ogsaa denne stive Nakke . . . Farer sammen, da et Lysskjær falder ind gjennem Vinduet. Nordlyset . . . ikke andet . . . Se, se, hvor det flammer! Ret som det vilde minde mig om Borgerkrigens vilde Rasen og alt det Blod, jeg har udgydt for dette ulykkelige Land. En Klokke lyder. Messebønnen? Og Stejngerda, som venter mig? Om jeg anden Gang søgte Bistand hos hende? Ingen Kvinde er saa ond, at hun jo duer til noget. — Godt! Godt! Vi faar at se . . . Ud i Baggrunden.

KOLBEJN UNGE, GISLE, ODDUR og THORLAK komme ind fra højre fulgt af de øvrige Disciple.

KOLBEJN UNGE.

Her ind! — Det var her, han vilde møde os.

GISLE.

Véd han, vi har i Sinde at følge ham et Stykke paa Vej?

KOLBEJN UNGE.

Ikke har jeg sagt ham det.

ODDUR.

Der kommer han allerede.

ERIK kommer ind fra højre. Han bærer Bluse og Vikingebukser samt en lille Rejsebylt over Skulderen.

GISLE gaar ham i Møde.

Dette er altsaa nu hele Dit Ejemon?

ERIK glad.

Ja, se mig her i min egentlige Friluftsdragt! Det er den samme, hvori jeg en Gang gjorde Rejsen her hid. Og dog har min kjære Fostermoder tit nok ladet mig høre, at jeg var brogeløs, da hun tog sig af mig. Ha, ha, ha, det havde hun vel gjærne set. Men I ler ikke med. Hvi staar I der alle saa andægtige, at jeg næppe kjender Jer igjen?

ODDUR.

Naa, det hænder jo undertiden, at man vender Skjorten — ligesom Præsten Messesærken ved de store Højtider. Klokkeringningen tier. Godt, at den Klokkekimen endelig hørte op! For saa er det vel bedst, vi kommer af Sted? De er ellers i Stand til at sende en af Klerkene her ind efter os.

ERIK.

Af Sted? — I?

GISLE.

Ja, vi har alle i Sinde at følge Dig et Stykke paa Vej.

Oddur.

Og vel for Resten ogsaa snart at sprænge vore Lænker?

Flere.

Selvfølgelig.

Erik.

Hvad er det, I siger?

Gisle.

Sandhed — i det mindste for mit Vedkommende. Jeg har nylig talt med min strænge Hr. Fosterfader og trykket ham paa hans Brødres ømme Byld. »Imellem os er det forbi« — var hans sidste Ord. Saasnart jeg har faaet mine Bøger og Pergamenter pakkede sammen, siger jeg rolig dette Aandens Torturkammer Farvel.

Kolbejn Unge.

Og der, hvor I to viser Vej, følger vi andre nok snart efter.

Oddur og flere.

Det gjør vi nok, ja.

Erik.

Jeg hører og . . .

Gisle.

. . . og forbavses vel over, hvad jeg har besluttet? Men jeg maa bort her fra

. . . Jeg maa ud for ikke at dødes her i denne kvalme Luft — ud for mulig endnu at se Himlen aaben for vor faldne Slægt. Her bliver man dog aldrig andet end aandelige Krøblinge og halvvejs Kjærlinger.

ERIK.

Saa er der da endelig kommen Foraar ogsaa i Sindene. Gisle, Kolbejn, Oddur, Thorlak og alle I andre — aa, at jeg nu havde Stærkoddurs mange Arme, for at jeg paa en Gang kunde kryste Jer alle til mig! Men, brave Gisle, hvor drager Du da hen? Min Vej, véd I, gaar i Ørkenen — i »Forbryderørkenen«, som begge vore Voldsherrer jo plejer at kalde den. Men lad dem vogte sig vel! Lad dem vogte sig for de »Forbrydere«, der en Gang vender tilbage fra den!

GISLE.

Jeg tager rimeligvis til Mælifell og bliver der i Vaar. Men skulde det hænde, Erik Skaggeson, at Du nogen Sinde faar Brug for vore samlede Kræfter, da lad os det vide! Og Du kan være sikker paa, at ingen af Dine tidligere Lagsmænd skal lade enten Dig eller vort dyrebare Fædreland i Stikken.

DE ØVRIGE.

Det kan Du. Ja.

ERIK.

Tak! Tak! Saa lover jeg Jer da til Gjengjæld . . .

THORLAK i det Døren i Baggrunden aabnes.

Stille! Der er nogen.

GULDVEJG træder ind.

ERIK.

Guldvejg! — Hende havde jeg glemt.

GULDVEJG.

Min Fader og Gissur bad mig kalde Jer til Messen.

GISLE sagte.

Gissur? Ej-ej! — Det lader til, at Lovsmeden har brændt sig om Fingrene og agter at svale dem.

GULDVEJG.

De venter kun paa Jer for at gaa ind i Kirken.

ERIK.

— og sender en Engel til vor Fristelse.

GULDVEJG.

I følger mig dog?

ERIK.

Umulig, Guldvejg.

GULDVEJG styrter pludselig frem.

Rejseklædt . . . Du tager bort . . . og det allerede i Kvæld? . . . Du tier . . . saaledes er det altsaa.

ERIK.

Lad os alene, Venner, at jeg ret inderlig kan sige min kjære Fostersøster Farvel!

GISLE.

Vi gaar da forud . . .

GULDVEJG.

Forud?

GISLE.

Ja, for at følge Erik paa Vej.

GULDVEJG.

Nej, nej — Jeg beder Dig, Gisle: Du, hans bedste Ven, maa hindre ham i at rejse!

GISLE.

Det kan jeg ikke, Guldvejg. Tærningerne er kastede og . . .

GULDVEJG.

Du kan det, naar Du vil. Du var altid den første til mindelig at bilægge en Strid. Hvor tit, aa, hvor tit, har vi tre dog ikke lovet hverandre, vi vilde holde sammen og aldrig skilles ad.

GISLE.

Vær vis paa, at det Løfte er os helligt, Guldvejg! Men at holde ham tilbage nu vilde være det samme som at svigte Troen paa, hvad vi holder for Sandhed og Ret. Vi ses, naar jeg har fulgt ham til Brekka. Indtil da Farvel! Nu tør vi ikke tøve længer. — Kommer I saa, Pilte?

Gaar ud i Baggrunden med de øvrige Disciple.

GULDVEJG.

O, at dette skulde komme! Skilles! Skilles!

ERIK.

For at mødes igjen, Guldvejg, naar ingen onde Magter længer stiller sig imellem os.

GULDVEJG.

Onde Magter? Jeg har bedt for at afværge dem . . . og dog . . . Hvad har vi da gjort disse onde Magter, siden de stiller sig imellem os? Hvorfor er de til?

ERIK.

Mon ikke, Guldvejg, for at vi des mere kan fængsles af det gode og elske det, elske det saa inderlig som jeg elsker Dig?

GULDVEJG.

Elske for at skilles . . . skilles fra Dig uden at vide, hvor Du drager hen, hvilken

Himmel der er over Dig, eller hvor jeg kan træffe Dig igjen.

ERIK.

Did hvor der maaske venter mig en Heltegjerning, Guldvejg, én, der en Gang kan gjøre mig fortjent til Din rige Kjærlighed og maaske til et hæderfuldt Navn.

GULDVEJG.

Som om Kjærlighed spørger om Fortjeneste. Hvorfor er jeg dog ikke bleven en Mand som Du? Hvorfor kan jeg ikke følge Dig og altid være ved Din Side, dele Dine Farer, besejre dem eller opveje dem? Tag mig med Dig, Erik! Jeg forlanger intet andet i Verden end blot at være hos Dig.

ERIK.

Min Elskede, se paa mig, som jeg staar her! Jeg er mere fattig og hjemløs end den vilde Fugl. Det fylder mig endnu Brystet med Varme og Jubel at mindes, hvad Du nylig sagde der oppe ved Kløften: Du vilde være min Hustru . . . min . . . min . . . Men en Hustru — og fremfor alt en Kvinde, der er vokset op som Du — trænger til Hjemmets skjærmende Hygge og Fred. Der skal være Højenloft med Silketjældinger, der skal være duftende Grønsværstæpper, hvor

Du træder. Og min Vej gaar gjennem den kullede Lavaørk, dér hvor Naturen maaske har ondt nok ved at stille blot et Menneskes legemlige Hunger og Tørst.

GULDVEJG.

Jeg forstaar det godt: Du mener, jeg er blødagtig forkjælet. Men Du gjør mig Uret, Erik. Jeg er det ikke — og vil ikke være det. Jeg vil være stærk som nogen Kvinde, der er fostret paa Fjeldet. Og jeg skal blive det. Det lover jeg Dig, blot Du vil . . .

ERIK.

Saa bliv det da, min Elskede! Og jeg lover Dig, jeg skal komme en Gang og hente Dig — om jeg saa med Magt skal vriste Dig ud af Din onde Fostermoders Vold.

GULDVEJG.

Sværger Du mig det?

ERIK.

Det sværger jeg ved min Kjærlighed til Dig.

GULDVEJG.

Godt — saa tror jeg Dig.

ERIK omfavner hende.

Farvel da, min heltemodige, herlige Guldvejg!

GULDVEJG.

Farvel! Men — at Du véd det: Tøver Du for længe, kommer jeg af mig selv.

ERIK.

Jeg føler i Dine Arme: Det bliver snart, snart, at vi to favnes igjen.

GULDVEJG.

Det samme føler jeg.

BISPENS STEMME bag Scenen.

Guldvejg.

GULDVEJG.

Det er min Faders Stemme.

ERIK.

Endnu en Gang: Farvel!

Gaar ud til højre.

GULDVEJG løfter Armene.

Herre, beskjærm ham!

Iler hen til Vinduet, som hun slaar op.

DISCIPLENE uden for.

Hil Dig, Guldvejg Biskopsdatter! Hil! Hil!

BISPEN viser sig i Baggrunden.

Hvad foregaar der her? Skulde han allerede være . . . Bliver staaende i Døren med aaben Mund.

GULDVEJG

vifter med et Slør, som hun har revet fra Skauten.

Farvel! Farvel!

Stærkt Nordlysskær uden for.

Tæppet falder.

TREDJE HANDLING.

Lavaørken i Udkanten af Odáda-Rhaun.

Midnat ved Sommer-Solhverv. Foran til højre Opgang til Fjeldet gjennem en Lavaspalte. Midt i Baggrunden en mægtig Fos, der falder ned mellem stejle Klippevægge og sender Dampen op bag foran liggende Stenblokke. Over Klippebrynet, længst borte i Baggrunden, snedækkede Jøkeltinder under en rød Himmel. Den øvrige Del af Skuepladsen mer eller mindre opfyldt af Slakker og Pimpstenspyramider i alle Haande sønderrevne Former.

GROA

ligger mellem Lavaforsteningerne omtrent midt paa Scenen. Kun Hovedet og en Del af Overkroppen ses.

Stadig samme
Ørken Stilhed.
Intet uden
Fossens Bulder,
mens fra Bræens
Top den ruller,
hyllet halvt af
hvide Dampe,
som den randt i
tusend Aar.

Rød af Midnats-
solens Gjenskin
Himlen lyser
over Sneen.
Ingen Ørn sin
Vinge løfter,
ingen enlig
Fugl sin Trille.
Alt er natlig
stille, tyst.

Det dages langsomt.

JON NATFARI stiger ned i Lavaspalten. Han udstøder en ensformig Lyd, lytter og ser sig omkring.

Groa — hvad er det Jer? Jeg troede, det var Krosse, én af mine Hingste. Den løb fra mig nu, netop som jeg vilde — ha, ha, ha — kildre den lidt med Kniven. — I skulde vel ikke have set den? Den er krydsstribet, laadden og vilter som en Kat.

GROA uden at forandre Stilling.

Nej — ikke har jeg set til nogen af Dine Hingste.

JON NATFARI.

Ja, saa klyver jeg opad igjen. — I Dag er det nok ellers, at Skuli, min Søn, kommer her hid med Guldvejg Biskops-datter. Var det ikke oppe paa Hrafnastadir,

han skulde hente hende og Skjøn-Thorbjørg fra Brekka?

GROA.

Hvad véd jeg . . . Det er ikke Fruentimmer, jeg venter.

JON NATFARI mumler.

Saa minsæl véd I det. Underlig tykkes det mig ellers, at en saa højættet Jomfru i sin Tid kunde tage hjemme fra uden at lade enten Faderen eller Stejngerda det vide.

GROA.

Barn braar efter Ætten. Saa flyver ungen Fugl, som gammel fore.

JON NATFARI.

Og saa at lade sig vie til en fredløs Mand, der nok den Gang knap havde saa meget som en Bjørnefell at dække hende med . . . Hys! Tror jeg ikke, det var Krosse, som vrinskede der nede? Ja, saa maa jeg nok alligevel . . . Av! Stolper ned og frem over Scenen. Hils ham, min Søn, hvis jeg ikke skulde se ham — og Skjøn-Thorbjørg med! I véd vel nok: Det var for hendes Skyld, han drog i Ødemarken. Man siger jo, at et Jomfruhaar drager os Mandfolk stærkere end ti Par Øksne. Og der er s'gu noget

i det. — Hil Jer og Sæl! For sig selv. Jeg holder ikke af at komme hende alt for nær. Hun var i Stand til at gjøre én til en Varulv for at faa noget at ride paa — gamle Troldkvind! Ud i Forgrunden til venstre.

KOLBEJN UNGE høres kvæde bag Scenen, paa samme Tid som Gisle træder ind til venstre, op imod Baggrunden.

Jeg otte Kunster véd:
At brydes jeg forstaar.
Jeg sidder godt til Hest
og svømmer som en Fisk,
paa Skier kan jeg gaa,
en Rype kan jeg skyde,
jeg Sagarim kan slynge,
kan Kvindens Hjærte vinde
og drætte Sønner op.

GISLE.

Kom hid, Kolbejn Unge! Nej, han hører ikke. — Jeg ser Fodtrin i Gruset, saa det maa være her, de har lejret sig . . . Ja, rigtig: Der ligger jo Teltet nede ved Flodbredden.

Her afbrydes Kvadet.

GROA rejser sig langsomt og gaar ham i Møde.

Hil Dig! Og velmødt, Gisle Marson!

GISLE.

Groa —

Jeg saa' Jer ej.

GROA.

Her havde jeg mit Leje.

GISLE.

Paa Lavabolstre! Under aaben Himmel!
Andagtsfuld.
Her er det da, det Friheds-Tabernakel
med Morgenrødens skjønne, hvalte Kuppel,
hvor I og Erik holder Rast paa Rejsen
imod vort fælles Fremtidsmaal.

GROA sætter sig i Forgrunden til højre og vinker ad ham.

Kom hid!

GISLE.

Et herligt Sted — om end en udbrændt Ørk
med Ildens Runeskrift paa Fortidsgraven.
Sætter sig.

GROA.

Paa Brekka fik jeg næppe talt med Dig,
hin Kvæld vi mødtes der ved Eriks Rømning.
Jeg gad nok vide, om Dit aabne Øje,
der straks mig loved Sol og Medbør blid,
staar ved det Løfte, som det den Gang gav.
Ser nøje paa ham.

GISLE.

Troskab maa være Øjets Sprog — saa vel
som Sjælens.

GROA.

Jeg véd, at Snorre selv en Tid Dig fostred.
Sig: Deler Du hans Syn paa Asalæren

og holder Odin med hans høje Æt
kun for en Præstekaste? Ej for Guder?

GISLE.

For Guder vel, men ej for Himlens dog.

GROA.

Tror Du da med paa ham, Golgathasfyrsten,
hvem trindt om nu vort Folk til Fode falder
og holder for den ene sande Gud?

GISLE.

Jeg tror — ja vist: Jeg tror paa ham, I nævnte,
tror han er født for Menneskenes Hjærter
og alle Folkepulse at forny.

GROA.

Det lyder fagert vel. Dog se Dig om
her hjemme blot! Er det ej kjendeligt
i hver en Kot, hvordan den kristne Lære
har tæret paa vor før saa sunde Rod
og slængt os dvaske hen i Askedyngen?

GISLE.

Jeg mener, det er mere Kirkens Lære
end Kristendommens, Groa. Romerkirkens.

GROA.

Nej, nej, min gode Gisle Skjald: da priser
jeg mer vor gamle, folkeegne Tro,

end dette Præk om »Liljerne paa Marken«
og »Vinen«, »Brødet«, denne Billedmadding
til Sjælefangsten, der saa lidet passer
for Asers Æt som Arneild og Vanter
for Fjeldets unge, friske, kjække Søn.

Man hører vaagnende Liv bag Scenen til venstre, hvor de Fredløse nærme sig.

GISLE.

Endnu er Tidens Fylde vel ej kommen.

GROA.

Jeg haaber det.

GISLE.

Men mens vi lever, Groa,
vi lære maa, af hvad os Livet byder
— saa sandt som vi har Lyset kjær, og der
endnu er meget dunkelt i vort Indre!
Naturen ædles maa . . .

GROA nikker.

Naturen, ja.

GISLE.

Og Kirkens eller Kristendommens Sandhed
maa dystes sejersæl med Frihedstanken,
før Valens Helteflok og Læresalens
skal stemme i af fulde Bryst dens Pris
til al Vankundigheds og Trældoms Bane.

Sang og høje Glædesraab bag Scenen.

Men hvortil denne glade Ottesang?

GROA.

Det Hoben er, som strømmer ud af Teltet.
De plejer gjærne Dagen at begynde
med Badning hist i Vandet under Fossen
og alskens anden Dyst.

Gunnar Baardson, Illuge Stærke, Oddur, Kolbejn Unge, Thorlak og flere Holar-Disciple, Fredløse og Rømningsmænd ses nu og da mellem Lavastykkerne i Baggrunden, i det de enten prøve Kræfter med hinanden paa forskjellig nordisk Vis eller bade sig nede i Kløften under Fossen.

GISLE rejser sig.

Ja se: Der gaar
Illuge Stærke, Gunnar og de andre
Fredløse. — Der er Fællerne fra Holar.
Men Erik Skaggeson —

GROA.

Er ikke hjemme.
Dog kommer han vist snarlig, da vi venter
hans Hustru og Skjøn-Thorbjørg just i Dag.
Skuli fra Brekka skal her hid dem bringe.

GISLE.

Hvi er han selv ej draget dem i Møde?

GROA rejser sig.

Nej, siden alle Fællerne kam kaared
til deres Høvding, maa sin Dont han passe
og sørge vel for Levnedsmidler til dem.

Dog, nu Du hilse maa paa mine Drenge.
Se, hvor de boltre sig som Laks mod Strømmen
og løfter Stenen højt paa knudret Arm!
Lær Du af dem, min vakre Skjald at slænge
hver Frihedstankes Brist fra Pandens Hvælv
som hist de slænge Fjeldets Hraun i Fossen!
Dog — mens jeg husker det: Naar nu hun
kommer,
den unge Hustru, Holarbispens Datter,
da maa Du, dersom Eriks Tid og min
Opmærksomhed maaske ej fuldt slaar til,
adsprede hende lidt i denne Ørken!

GISLE.

I lider Guldvejg dog?

GROA.

Jeg vil ej nægte,
jeg agter hende for det Mod, hun viste,
da kjækt hun over Kirkegrinden sprang
og vendte hele Faarehjorden Ryggen.
Dog — hun maa gjøre Springet længer ud
og kaste Broen af for mig at tækkes.

GISLE.

I kræver store Ting.

GROA.

Det gjør jeg, Ven.

Men — Du er mødig efter Rejsen vist?
Og maaske hungrig?

GISLE.

Mer end nogen Ulv.

GROA glad.

Det lider jeg. Da skal Du ogsaa faa
vor allerbedste Svinetryne.

GISLE ler.

Tak.

GROA peger mod Fossen.

Og Kilden hist skal give herlig Drik.

GISLE.

I Jeres Selskab bliver den til Vin.

GROA.

Ej, kom mig ikke med den Skjaldesnak!
Jeg gammel er og la'er mig let besnære
af slig en gild og dannis Pilt som Du. Ryster hans Haand.
Sær naar Du smiler, daarer Du min Hu.
Gaar ud til venstre.

KOLBEJN UNGE fra Baggrunden. Han er ikke fuldt paaklædt, men bærer en Del af sine Klæder paa Armen.

Hej — Gisle!

GISLE.

Hvor blev Du af?

KOLBEJN UNGE kaster sig ned for at fuldføre sin Paaklædning.

Jo, jeg løb lige i Armene paa Oddur og Thorlak. Vi har alle tre været ude at bade os henne under Fossen.

GISLE.

Og nu vil Du bag efter ligge og bade Dig her i Solskinnet?

KOLBEJN UNGE.

Nej, saasnart jeg har faaet Tøjet paa, skal jeg hen til de andre igjen og have mig et fornuftigt Brydetag. Gaar Du ikke med?

GISLE.

Jo, men skynd Dig saa lidt!

KOLBEJN UNGE.

Du kan tro, det er Karle, det er værd at prøve Kræfter med. Nu drage de Reb.
Stærk Bevægelse bag Scenen til venstre. Mændene i Baggrunden begynde at trække sig tilbage.

GISLE.

Saa — hvad nu?

KOLBEJN UNGE springer op paa en Blok og ser ud.

Det er nok Erik, som kommer hjem.

GISLE

Ja, da maa vi der hen. Ud til venstre.

S k u l i kommer ned ad Fjeldstien til højre i Forgrunden fulgt paa nogen Afstand af T h o r b j ø r g fra Brekka.

KOLBEJN UNGE.

Men saa vent dog og tag mig med!

Følger efter Gisle i Spring over Lavakløfterne.

SKULI **træder frem og ser sig tilbage.**

Følger I efter?

THORBJØRG.

Guldvejg staar endnu der oppe og ser efter Erik.

SKULI.

Jeg tror, han kommer os i Møde.

G u l d v e j g træder frem oppe paa Fjeldstien viftende med Sløret.

THORBJØRG.

Da bliver her Gammen.

SKULI.

Større Gammen fangede Du nok, da han Oddur Stefanson hilste Dig før og tede sig ret som en laadden Trold under Fossen.

THORBJØRG.

Ikke kan jeg gjøre ved, at Du ser Trold overalt.

ERIK **kommer hurtig ind fra venstre.**

Guldvejg!

GULDVEJG iler ham i Møde.

Min Husbond!

ERIK.

Saa har jeg Dig da igjen.

GULDVEJG.

Og jeg Dig ... Du er glad ved at jeg kommer?

ERIK.

Lykkelig, min Elskede, lykkelig. Blot ikke Nattefærden har skadet Dig! Dine Kinder er blege.

GULDVEJG.

Det er kun af Længsel efter Dig. Men Du har endnu ikke hilst paa Thorbjørg — Thorbjørg og Skuli.

ERIK giver Thorbjørg Haanden.

Min Tak til Jer begge. Godt var det, Guldvejg, Du havde en saa trofast Veninde hos Dig der oppe under Kraflas Ildspy.

THORBJØRG.

Hvad er en Veninde imod en Husbond?

SKULI.

Askeregnen fulgte os, lige til vi naaede Svovlkilderne. Det var alt andet end Huro.

ERIK.

Tal ikke derom, Skuli! En Mand maa kunne gaa paa den Jord, der har fostret ham, om den saa staar i Flammer.

GULDVEJG.

Men er det ikke Gisle og Kolbejn Unge, som staar der og taler med Dine Mænd?

ERIK.

Jo, de kom ret lige nu.

GULDVEJG.

Ja, da maa jeg . . . I det hun iler ud til venstre Gisle . . . Kolbejn . . .

Erik følger efter Guldvejg under Hilsener og Glædesraab bag Scenen.

THORBJØRG for sig selv, med tilbagetrængt Aande.

Gisle — Det var altsaa dog ham.

SKULI.

Hørte Du, hvor han irettesatte mig? Naa — det gjør I jo alle. — Hvi vender Du mig Ryggen?

THORBJØRG.

Naar Du ser saaledes paa mig, minder Du mig om Din Fader og hans vilde . . .

SKULI afbryder hende.

Thorbjørg!

GULDVEJG kommer tilbage, efterfulgt af Gisle, Erik, Kolbejn Unge, Oddur, Thorlak, Illuge Stærke, Gunnar Baardson og de øvrige Mænd.

Ja vist — her er baade hun og Skuli Jonson.

GISLE.

Velmødt, Thorbjørg Osvidsdatter!

THORBJØRG.

Velmødt, Gisle Marson!

GISLE.

Jeg har en Hilsen at bringe Dig fra Din Moder paa Brekka.

GULDVEJG.

Ikke sandt, kjære Thorbjørg: Glædeligere Møde kunde ikke tænkes? Sagte til Gisle. Jeg er vis paa, Du fører gode Tidender, Gisle.

ERIK.

Sæt Jer nu alle! Og lad os høre, hvad Nyt Gisle Marson bringer.

Alle sætte sig. Nogle tage Værktøj frem og skæfte Pile m. m.

ODDUR der imidlertid har nærmet sig Thorbjørg.

Maa jeg sætte mig hos Dig?

SKULI sagte.

Helvede!

THORBJØRG.

Tak, jeg vil helst ... Søger at trække sig tilbage.

GISLE.

Nej, bliv her nu, Thorbjørg! Din Moder bad mig takke Dig, fordi Du altid havde været hende en kjærlig Datter. Gode Aander vilde nok vaage over Dig, dersom hendes Øjne skulde lukkes.

THORBJØRG.

Min ejegode Moder!

GISLE.

Jeg vil ikke skjule for Dig, at de sidste Altingstidender jo har taget paa hendes Kræfter.

Groa træder ind i Baggrunden, hvor hun sætter sig under Fossen.

ERIK.

Hvad er det for Altingstidender, Du sigter til?

GISLE.

Naturligvis dem om Kirkegodserne og om Din egen Sag.

ERIK.

Tænkte jeg det ikke nok.

GULDVEJG paa samme Tid som Erik.

Men er han da ikke bleven frikjendt, Gisle?

FLERE ANDRE.

Er hans Forvisningsdom ikke hævet?

GISLE.

Hvor kunde Du vente det, Guldvejg — efter alt hvad der er sket? Gissur er her igjen som en ægte Lovkrænger gaaet uden om selve Sagen. Han nævner end ikke Stejngerda, men har snildelig givet det Udseende af, at Erik er en i alle Maader gudsforgaaen Krop, der er farlig for Ungdommen og for Landets Fred. Han kalder ham Folkeforfører — og os andre en Bande oprørske Køtere . . . ja, truer endogsaa i Anklageakten med at straffe os lige saa haardt som Erik, paa hvis Hoved der nok nylig er bleven udsat en Pris af ti Mark Sølv.

GULDVEJG.

Min Husbond! Min Husbond!

Almindelig Bevægelse.

ERIK.

Ti Mark Sølv! Saa højt værdsætter han altsaa, hvad han kalder Landets Fred. Ja, dersom den Mand selv kjender til Fred i sit Sind, er der ingen Retfærdighed mer mellem Himmel og Jord.

ILLUGE STÆRKE.

Jeg tænker, det bliver det sikreste, vi

selv stævner ham til Doms? Viser et Slagsværd frem. Se her et lille, nysseligt Aareladejærn, som jeg selv har smeddet! Med det kunde jeg nok lide at mærke ham lidt mellem hans venstre Ribben. Nu er det noget nær fire Aar, siden han for gammel Avinds Skyld jog mig fra Hus og Hjem.

GUNNAR BAARDSON.

Hvad skal vi andre sige? Har mangen en af os ikke været fredløs den dobbelte Tid? Dig undte han dog Mandebod for Tabet af Din Søn.

ILLUGE STÆRKE.

Det gjorde han, ja. Men ikke skulde jeg have noget af at gaa med min Søn i min Pengepung.

ERIK til Gisle.

Kom Du saa kun med det andet om Kirkegodserne! Sig det kun, at Brekka nu endelig helt skal drages ind under Bispestolen.

GISLE.

Det er mer end Brekka, her er Tale om.

FLERE.

Hvad?

GISLE.

Alt det Jordegods, som vore Fædre i sin Tid skjænkede til Kirken — I vèd, paa det Vilkaar, at de selv vilde have Styret over det — skal for Fremtiden være voldgivet Bispernes Herredømme. Eller der pønses i alt Fald paa det.

THORBJØRG.

Saa skal da min stakkels gamle Moder paa det sidste jages fra Hus og Seng.

GISLE.

Ængst Dig kun ikke, Thorbjørg . . .

ERIK.

Og saaledes mener de at kunne handle med hvad der dog alt i alt er Folkets Ejendom.

GISLE.

Det hedder sig, at Gissur og Din Fader, Guldvejg, allerede længe har plejet Underhandlinger derom med Norges Erkebisp. Han skal efter Sigende komme til Flugumyre endnu i Sommer.

ERIK.

Norges Erkebisp?

ILLUGE STÆRKE.

Ret som om vi ikke havde Erkedjævle nok her i Landet!

KOLBEJN UNGE.

Eller som om vi allerede var Nordmænd.

ODDUR.

Og alt dette skal vi rolig finde os i?

GUNNAR BAARDSON

Nej, nej. Man kaster Sten i en Brønd, indtil den endelig flyder over.

ERIK.

Det samme siger jeg. Der gaar jo næppe nogen Dag, uden man hører om, hvorledes de Svage kues, medens de, der sidder inde med Magten, vedblivende vælter sig i Skam og Synd. Bedst at bryde op her fra og drage Gissur og Bispen til Regnskab for deres Gjerninger jo før jo heller.

MANGE.

Ja. Ja.

GULDVEJG.

Erik . . .

GROA der efterhaanden har nærmet sig de øvrige.

Hil Jer! Hil Jer, mine Sønner! Og velkommen hid, Guldvejg Biskopsdatter!

GULDVEJG.

Jeg takker Jer, Groa!

THORBJØRG.

Velmødt igjen, Oldemoder!

ERIK.

I har hørt, hvad vi talte om?

GROA.

Det har jeg.

ERIK.

Og I mener?

GROA løfter Haanden.

Gjengjældelse! Lad ikke gamle Osvids Blod forgjæves raabe om Hævn!

GULDVEJG farer sammen.

Gisle . . . Erik . . .

GISLE til Erik.

Jeg forstaar ikke rigtig . . . Er det da Din Hensigt at bære Vaaben mod baade Gissur og Bispen? Og mener Du, at I allerede nu er mandstærke nok?

ERIK.

Sandt: Vi er vel kun faa til at begynde med mod en Hærmagt som Gissurs. Dog, dette ængster mig ikke. Saa' Du nogen Sinde Sneskavlene løsne sig oppe om Jøkeltinderne? Saa' Du dem efterhaanden tage til i Vækst for omsider at styrte

ned som en Forfærdelse over Husene i Dalen? Saaledes skal vi komme ti Fold forstærkede over vore Fjender, førend de aner det. Det sværger jeg saa sandt der rundt om i Fjeldstuerne sidder modige Frihedsvenner nok og venter vort Komme.

THORBJØRG.

O Kval og Nød! Hvorledes skal dette ende?

GULDVEJG.

Skrækkeligt!

ERIK.

Dog, intet Ord mere om dette, inden min Hustru og vi andre har styrket os efter Rejsen. Først ind i Teltet! Og dernæst til Smedjen for at efterse vore Vaaben! Uden Mad og Drikke er Helten ingen Ting.

Mændene give deres Bifald til Kjende og gaa bort til venstre paa Erik, Gisle og Skuli nær.

JON NATFARI kommer frem i Baggrunden.

Hun er der endnu. Vinker ad Skuli. Nej, han ser mig ikke. Træder i Skjul.

GROA til Gisle.

Skal saa jeg gamle Morlille have den Gammen at føre Skjalden til Bords. Taler med ham.

ERIK til Guldvejg.

Jeg længes ret inderlig efter at tale samdrægtig med Dig.

GULDVEJG.

Og jeg med Dig. — Blot et Ord til Gisle.

GROA.

Jeg faar da vel afse ham til Dig, Barnlille. Vender sig imod Skuli. Hvordan er det, Du ser ud? Du er jo mer sortskjoldet i Huden end fjorgammel Sne.

SKULI.

Det kommer af, jeg har været ude i Askeregnen.

GROA.

Saa hen under Fossen, inden Du møder i Teltet! — Der er Vand til Tvæt.

SKULI krymper sig.

Ikke kan jeg sige, jeg har Lyst til at gaa i det kolde Jøkelvand.

GULDVEJG.

I maa bære over med ham, Groa!

GROA.

Jeg skal gjøre det for Din Skyld. — Se mig ind i Øjet!

ERIK.

Hvad mener I dermed?

GROA.

Din Hustru bærer allerede Foster under Brystet.

GULDVEJG.

Stille, Groa . . . Gjør mig ikke . . . Skjuler Ansigtet ved Eriks Skulder.

ERIK.

Da hil Dig, min Elskede!

GROA.

Ja, hil Dig — især om det bliver en Søn, Du føder ham, og han bliver sin Stammefader lig!

ERIK.

Kan I tvivle derom, Groa? Hvisker til Guldvejg. Snart, snart skal ingen mer forstyrre vor Gjensynslykke. Gaar med Groa.

JON NATFARI vinker.

Skuli!

SKULI der imidlertid har nærmet sig Fossen.

I her?

JON NATFARI hvisker.

Kom Du kun, mit Patteføl! Jeg skal nok vaske Dig. Forsvinder med Skuli.

GULDVEJG vender sig mod Gisle.

Ak, Gisle!

GISLE.

Du er lykkelig?

GULDVEJG.

Det er jeg. Og dog — hvor underlig er Glæde og Sorg tit blandet i Menneskenes Bryst?

THORBJØRG der imidlertid har taget Plads afsides.

Ak — hvo der kunde tale med ham som Guldvejg!

GULDVEJG.

Du maa hjælpe mig, Gisle.

GISLE.

Kan jeg det, da er det saa godt som allerede gjort.

GULDVEJG.

Dog, sig mig først oprigtig: Har Du forøvrigt intet hørt om min ulykkelige Fader?

GISLE.

Intet uden at han i Aar har maattet opgive sin Tilsynsrejse paa Grund af Svaghed.

GULDVEJG.

Saa brøstfældig er han bleven. — Vidste Du kun, Gisle, hvor inderlig det piner mig i Sjælen, at jeg har maattet volde ham den Sorg . . . Siden hin skrækkelige Nat, da Krafla brød ud, er det, som om en Engel med Ildsværd havde kaldt mig til Regnskab for min store Troløshed imod ham. Og

saa at høre nu om alle de Jobsposter, Du bringer: »Gjengjældelsen«, »Hævnen«, som hun kaldte det, Groa . . . Jeg har endnu ikke Mod til at tale med Erik derom . . . Bære Vaaben mod min Fader? Forfærdelig om det skete?

GISLE.

Sandt! Sandt!

GULDVEJG.

Det vidste jeg nok, Gisle, at Du ikke gav dem Medhold i dette. Du vilde aldrig kunne være med til et Blodværk, som det Illuge Stærke sigtede til.

GISLE.

Hvem véd . . . Hvem véd . . . Det er vanskeligt rigtig at kjende sig selv. Snart gaar der en blodig Skygge ved ens Side — og snart én i skinnende hvide Klæder. Den ene taler om Hævn. Den anden om Forsoning. Hvem skal man lyde?

THORBJØRG sagte, vaandefuldt.

Ja, sig mig det, Du!

GULDVEJG.

Forsoneren, ham i de skinnende hvide Klæder . . . ham der har lovet, han aldrig vil svigte os, om end Bjærgene rokkes. Jeg

beder Dig i hans Navn: Hjælp mig med at faa min Husbond til at opgive sin Beslutning! Der er ingen, hvis Dømmekraft han sætter mere Pris paa end Din. Naar vi begge to indtrængende beder ham derom, vil han nok først forsøge at bringe en Mægling i Stand.

GISLE.

Blot Du ikke værdsætter min Indflydelse alt for højt. Jeg har mere Tillid til Din egen.

THORBJØRG som før.

Nej, han har ingen Tanke for mig.

GISLE.

Dog, det lover jeg Dig: Kunde det mulig lade sig gjøre, skal jeg selv gjærne drage til Holar med Din Husbond for at indlede et Forlig. — Der ser jeg ham endnu gaa og samtale med Groa. Bedst at vi indhenter dem og forsøger, hvad vi formaar.

GULDVEJG.

Følger Du os, Thorbjørg?

THORBJØRG.

Jeg følger.

GISLE for sig selv, medens han betragter Thorbjørg.

Hvor kummerfuld hun dog ser ud.

Gaar med Guldvejg.

SKULI kommer frem i Baggrunden.

Thorbjørg!

THORBJØRG farer sammen.

Skuli! — Hvad vil Du mig?

SKULI.

Se, nu har jeg da endelig faaet Asken af Kroppen. Lider Du mig bedre nu? Du svarer ikke. Pavse. Thorbjørg, blot Du vilde holde lidt af mig.

THORBJØRG.

Ingen raader selv for, hvem man vil holde af.

SKULI.

Husker Du, da vi færdedes der oppe i Askeregnen? Mørket var saa tæt, at Du maatte holde mig ved Haanden . . . saadan kunde jeg have gaaet med Dig lige til . . . griber hendes Haand.

THORBJØRG trækker den tilbage.

Gaa! Gaa!

SKULI.

Maa jeg ikke blive her hos Dig?

THORBJØRG.

Nej.

SKULI pludselig heftig.

Men han, den lange Oddur med Tve-

skjægget, han maa gaa omkring Dig og indynde sig hos Dig. Jo mer jeg gjør for at tækkes Dig, des mer støder Du mig fra Dig . . . Jeg har ingen at holde mig til . . . Jeg bliver ond deraf tilsidst.

THORBJØRG.

Jeg troede, Du var Kristen.

GROA træder frem bag Coulissen til venstre og ser sig tilbage med et fortørnet Blik.

. . . Den sædvanlige Fredssnak!

SKULI uden at se hende.

Ret som om dette var noget, der kom Kristendom ved!

GROA studser, i det hun faar Øje paa ham og Thorbjørg.

Hvad? — Hvad er det, han siger?

SKULI.

Men nu er det ogsaa snart ude med mit Vennesind. Jeg vil ikke gaa længer her og agtes ringere end en Skovisk — saa sandt som det staar i min Magt at hævne mig paa Dig — og paa Jer alle sammen.

GROA.

Saa den Faarekylling vil ogsaa hævne sig.

SKULI.

Førend nogen af Jer aner det, skal jeg have vendt Lejren Ryggen. Og da skal baade Bispen og Gissur faa at vide, hvor de kan finde Jer . . . Desuden er de ti Mark Sølv vel ogsaa værd at tage med.
Standser med et Skrig, da han faar Øje paa Groa.

GROA træder frem.

Du har i Sinde at forraade os? Ikke sandt?

THORBJØRG.

Groa!

Skuli forsøger at undfly.

GROA stiller sig i Vejen for ham.

Nej, Du løber ikke fra mig — om Du saa ti Gange var Jon Natfaris springske Søn.

THORBJØRG.

I maa ikke gjøre ham Fortræd!

GROA.

Vist ikke.

Skuli forsøger atter at flygte, men falder næsegrus til Jorden over et Lavastykke.

GROA.

Naa, saa Du pønser alligevel paa at smøre Haser. Drager sin Kniv. Ja, da kan jeg ikke skaane Dig. Bøjer sig over ham og giver ham et Snit i Anklerne. Uvorne Hund.

Skuli skriger.

THORBJØRG iler Skuli til Hjælp.

Aa — at I kunne nænne det!

Gisle, Erik, Illuge Stærke, Gunnar Baardson, Kolbejn Unge, Oddur, Thorlak og de øvrige Mænd komme ind fra venstre.

GISLE.

Hvad er her paa Færde? Taler med Thorbjørg.

ERIK.

Hvem er det, som skriger?

THORBJØRG til Gisle.

Vi maa rejse ham op.

SKULI.

Jeg kan ikke . . . Nej. Hun har skaaret mig Ankelsenerne over.

ERIK.

Hvad har han da forbrudt?

GROA koldt.

Han ligger paa sine Gjerninger.

GISLE.

Thorbjørg siger, han har villet flygte og forraade os.

FLERE.

Tvi! Tvi!

ERIK.

Bring ham hen i Teltet!

Flere Mænd træde til.

KOLBEJN UNGE.

Lad kun mig!

GISLE.

Og mig. Til Thorbjørg. Vil Du være med og lægge en Forbinding om ham?

THORBJØRG.

Det vil jeg, ja. Følger efter Gisle og Kolbejn, der bære Skuli bort.

GROA til Erik.

Bedst at Du siger dem med det samme, hvor forsonlig Du er bleven lige med ét.

ERIK.

Som I vil. Tøv lidt I andre! Jeg har noget at meddele Jer.

ILLUGE STÆRKE.

Men vore Vaaben . . .

ERIK.

Med dem har det gode Stunder.

ILLUGE STÆRKE.

Hvi saa?

ERIK.

Efter at jeg nøje har tænkt over den Sag, vi talte om nys — og drøftet den saa vel med Gisle som med min Hustru og Gròa — er det min Mening, at vi foreløbig hverken drage mod Flugumyre eller mod Holar, men venter en Stund og ser Tiden an.

ILLUGE STÆRKE.

Sandt nok, da haster det ikke med at faa Sværdene brynede.

GUNNAR BAARDSON.

Nu havde jeg dog glædet mig til snart at komme ned til Fjordene igjen og til mit gamle Arnested.

ODDUR.

Hvad er det da, der saa brat har ændret Din Beslutning?

ERIK.

Hensyn til Fædrelandets og vor egen Tarv — saa vel som til min Hustru.

ILLUGE STÆRKE.

Naa-aa — naa til Din Hustru? Taler sagte knurrende med flere af de andre.

ODDUR.

Det lader til, at Du med ét er bleven stærk i at tage Hensyn, Erik Skaggeson.

Erik.

Holder Du maaske det for en Svaghed, Oddur Stefanson? Vender sig imod Illuge. Eller tykkes det Dig maaske underligt, Illuge Stærke, om jeg saa' hen ogsaa til min Hustru? Hun har dog vist ofret mer af Hensyn til mig end alle Jer andre tilsammen.

Illuge Stærke.

Dette er der vel ingen, som nægter Dig. Men saa meget vil jeg dog sige — ogsaa for de andre: Det er første Gang, nogen af os her har set Dig, Erik Skaggeson, sadle om i en Haandevending.

Erik.

Skal dette maaske være Tegn paa Utilfredshed med mit Førerskab? Tal! Jeg er rede til baade at høre og svare enhver, der drister sig til her at have en anden Vilje end jeg.

Sagte Knurren.

Illuge Stærke vender sig imod Groa.

Hvad siger I, Groa?

Groa.

Um! Hvad siger jeg?

Illuge Stærke.

Er det ogsaa Jeres Mening, at vi stadig

skal blive ved med at vise Skaansel imod de Niddinger, der er Skyld i baade vor og hele Landets Ulykke?

GROA.

Er han Jeres Høvding? Eller er han det ikke?

FLERE paa en Gang.

Det er han.

GROA.

Kjender I maaske nogen bedre?

FLERE andre.

Nej.

GROA.

Ja, saa mener jeg ogsaa, det bliver rigtigst, at I føjer Jer efter ham.

ERIK.

Og jeg mener, det sømmer sig bedst for den, der bærer Ansvar for andre, at han farer besindig frem og først og fremmest lærer at styre sig selv.

GROA.

Styre sig selv — ja.

ERIK.

Underligt var det vel ikke, om mit Blod kom i Kog ved at høre de Tidender,

Gisle Marson bragte. Men jeg siger Jer: Det er ikke ved Fremfusenhed eller ved Trods, vi vinder vor Frihed tilbage, eller jeg selv holder Gissur Lovsigemands mange Slagteres blodige Fingre borte fra mit Hovedhaar. Varsomme maa vi være! Og ikke foragte et Venneraad. Lytte med Øren og skue med Øje — som det hedder i Havamaal — Saa ser den kloge sig for.

GROA.

Sandt. Sandt.

FLERE andre.

Deri har han Ret.

ERIK.

Ikke er det min Mening at opgive blot en Haarsbred af vor egen og vore Fædres Ret. Men deri maa jeg give baade Gisle og min Hustru Medhold: Uklogt vilde det være, om vi ikke nyttede Slægtskabsbaandet til at forsøge en mindelig Underhandling med vore Fjender, førend vi viser dem Brodden.

ILLUGE STÆRKE.

Naa — Det lader sig høre.

ERIK.

Derfor har jeg og Gisle Marson ogsaa

nylig besluttet til rette Tid at opsøge Ulvene i deres egne Huler. Maaske er det raadeligst, at Illuge Stærke og en lille Slump af Jer andre haandfaste Karle for en Sikkerheds Skyld følger med. Vel agter jeg ikke med min gode Vilje at bære Vaaben imod min egen Svigerfader — saaledes som Gissur Thorvaldson før har gjort imod sin. Men tvinger man mig dertil, er det en anden Sag.

GUNNAR BAARDSON.

Mig tykkes, der er Rimelighed nok i hvad Erik dér siger.

FLERE.

Ja. Jeg med.

GROA.

Kan gjærne være, Tiden ogsaa er ugunstig til Hærfærd netop nu, da der jo ventes Nordmænd til Landet. Biende Mand — siger man — fanger Bør. Vender sig imod Erik. Dog, ét maa Du love mig, Erik Skaggeson: Efter hvad her nylig er hændet med den falske Skuli, bør Du stadig nøje være paa Vagt over for ham og Faderen! Hvor let kunde Stymperen ikke alligevel forraade os?

ERIK.

Det er netop min Hensigt af den Grund

hurtig at skifte Opholdssted. — Hvis I da ikke har noget at indvende der imod — og Du, Illuge Vrippenpind.

ILLUGE STÆRKE.

Hvad — Du kalder mig Vrippenpind, fordi jeg endelig en Gang drister mig til at tale lidt frisk fra Leveren. Nej, saa gid jeg aldrig mer maa løfte Sværd eller Økse, om jeg vil række Dig Haand efter dette! Rækker Haanden frem. Men tag den nu alligevel — og tag Manden med, som han er!

ODDUR.

Da gad jeg nok vide, Erik Skaggeson, hvor Du har i Sinde at føre os hen.

ERIK vender sig imod Groa.

Ja, derfor maa Oldemoder, vor gode Fylgie, raade. Ingen kjender Smuthullerne rundt om i Ørkenen og i Klippehulerne bedre end hun.

GROA.

Ej-ej! Saa Du agter dog alligevel at følge mit Vink?

ERIK.

Det gjør jeg tilvisse, Groa.

GUNNAR BAARDSON.

Og vi andre med.

ALLE.

Ja. Ja.

ILLUGE STÆRKE.

Held være med Jer, Groa — dér hvor I fører os hen!

GROA.

Og med Jer, mine brave Kampbrødre og Heltesønner! Hemmelighedsfuldt. I skal da faa vor nye Tilflugt at vide — jeg haaber: Førend Sol gaar ned.

ERIK.

Godt! — Ja, saa endelig hjem til Teltet og til min dyrebare Hustru! I Dag holde vi Gilde. I Morgen bryde vi op.

Gaar ud til venstre fulgt af Mændene.

GROA med Højhed i Sindet.

Jeg maa først hente mine Runer og raadspørge — Nornen.

Tæppet falder.

FJERDE HANDLING.

Sammesteds som anden Handling.

Hallen er stærkt oplyst og prydet med Kirkebannere, Mærker, Skjolde, Vaaben og brogede Tæpper. Rundt om Borde med Vinkander, Ølkrus og Bægere. Talrig Forsamling af fornemme Julegjæster.

Bispen sidder i Højsædet til venstre, omgivet af Abbeden og flere gejstlige Herrer, Korsbrødre og Munke. Til højre i Forgrunden Stejngerda og Gissur, som spille Skak. Omkring Bordene Gjæster af begge Kjøn. I Mellemgrunden Thorstejn Hraud og Mester Hjaltelin. Talrige Bordsvende gaa og fylde Drikkekarrene. Højrøstet Samtale og alskens Gildeskjæmt.

STEJNGERDA **til Gissur.**

Ser I: I vandt — ved at værge for Kongen.

GISSUR.

Det er kun i Spil, at I kan tabe, naar Gissur vinder.

STEJNGERDA.

Man lægger Mærke til os.

Gissur slaar til Lyd med sit Bæger

STEJNGERDA.

Stille i Hallen! Gissur Lovsigemand vil tale.

BISPEN til Abbeden.

Hvem er det, som vil tale?

ABBEDEN.

Jer Svoger, høje Herre.

MESTER HJALTELIN
under Samtale med Thorstejn Hraud.

Godt var dét gættet.

THORSTEJN HRAUD med halvdrukken Latter.

Men kan I saa sige mig: Hvad var den Drik, jeg drak i Gaar . . .

STEJNGERDA.

Hold nu inde med Jer Mandjævning og Gaadekløgt, I gode Mænd! Vor højærværdige Bisp har tilstedet sin ædle Svoger at tale.

BISPEN.

Ja — han føjer sine Ord vel. Drikker.

GISSUR rejser sig.

Siden det alt lakker mod Enden af dette Julegilde, og flere af os snart maa drage videre for at begynde andensteds paa ny — vil jeg endnu en Gang bede Jer alle,

gode Venner, med mig at drikke Bispens Skaal.

FLERE.

Ja, dertil er vi rede.

GISSUR vender sig imod Bispen.

Den Herre Jesus, til hvis Fødsels Ihukommelse, I, Herre Bisp, nu har beværtet os saa rigelig med Mad og Drikke i samfulde otte Dage, lønne Jer for Jeres store Huldskab. Vi véd nok, Svoger, at I altid har foretrukket hans Naadegaver for timelig Vinding.

FLERE.

Ja. Ja. Det véd vi. Hil være Bispen! Hil! Hil!

Alle drikke.

BISPEN

rejser sig med Besvær og vinker ad en Bordsvend.

Mere Vin! Bordsvenden hælder Vin i hans Bæger.

Jeg takker Jer alle ... men mest takker jeg dog Jer, min kjære Svoger, Gissur Thorvaldson. I har altid, Svoger, staaet mig trofast bi saa vel imod mine egne som imod Kristi Korses Fjender. Dersom I ikke altid havde staaet mig bi, og jeg ikke altid havde haft Jer at støtte mig til, saa ... saa ... stryger sig over Panden.

STEJNGERDA.

I ser, mine Venner, at Bispen er for bevæget til at kunne fortsætte. — Tillad derfor mig at gjøre det, Hr. Lovsigemand! Vi takke Jer af Hjertet for Jeres egen store Huldskab imod os. Den Gjæstfrihed, vi kan byde Jer, er tilvisse ringe i Forhold til Jeres Værdighed. En saa højættet og hugprud Herse kan ingen hædre nok.

Der drikkes paa ny.

FLERE paa en Gang.

Hil! Hil! — Hil, Gissur Thorvaldson!

ABBEDEN løfter sit Bæger.

Maa ogsaa jeg, Herre Bisp, udtale min...

BISPEN afbryder ham.

Siden. Siden . . . Stolprer lidt urolig frem fra Højsædet. Undskyld, gode Venner, at jeg igjen forlader Jer en liden Stund!

ABBEDEN.

Tillad, højærværdige . . . at jeg . . . Leder Bispen ud i Baggrunden.

MESTER HJALTELIN sagte til Thorstejn Hraud.

En skikkelig Fyr, den Abbed. Stadig saa tjenstvillig. Ha, ha, ha!

Thorstejn Hraud.

Ja vist. Ja vist! Blot han ikke altid saà ud, som om han allerede svedte Tran i heden Helvede!

Mester Hjaltelin.

Hys! Hys!

Gissur.

Medens Bispen er ude, og vi kan tale lidt friere — I véd, man skal ikke vække den Sorg, som sover — vil jeg spørge Jer, Thorstejn Hraud: Har I, der senest kommer norden fra, slet intet at melde os om hans stakkels vildfarne Datter?

Thorstejn Hraud.

Nej. Ikke har jeg hørt noget om hverken hende eller Erik Skaggeson, siden det jo hed sig, at de begge var taget fra Landet sammen med Jer Fostersøn.

Gissur.

Den Tidende, véd jeg, har ikke stadfæsted sig.

Thorstejn Hraud.

Da skal det dog være sandt, at Gisle Marson forlængst har kjøbt sig Havskib i Akureyri. Det var netop paa den Tid, Erkebispen, I ventede her hid, blev aarsaget af Stormen til at vende om under Vejs.

GISSUR.

Dette modsiger ingen. Men jeg kan fortælle Jer, at man for ikke ret længe siden har set Erik Skaggeson med hele Flokken drage mod Nord og tænde Blus paa Fjeldene.

STEJNGERDA.

De Stakler! De kunde vel nok trænge til noget at varme Fingrene ved i den strænge Kulde.

MESTER HJALTELIN.

Gamle Jon Natfari, Fjeldhingstepasseren, hvis Søn jo er i Ledtog med dem, kunde mulig bringe Jer sikre Efterretninger, Herre. Jeg saà ham ret nylig ude ved Arnen. Kan hænde han har været til Messe.

STEJNGERDA.

Og dette siger I os først nu. Vinker ad en Bordsvend og taler sagte med ham, hvorpaa Bordsvenden gaar ud til højre.

MESTER HJALTELIN.

Gamlingen var lidt overstadig. Saa jeg vidste ikke, om det var raadeligt, at . . .

STEJNGERDA afbryder ham.

Siger intet, gode Mester Hjaltelin. Her er jo Gilde i Kvæld . . . Skulde da ikke alle være glade?

JON NATFARI

raver ind fra højre, efterfulgt af Bordsvenden. Han kvæder ensformigt drævende.

Af Ymers Kjød
blev Jorden skabt
og Havet af hans Blod.
Han avled med
sin venstre Arm
en Søn og Datter god.

Tumler over imod et af Drikkebordene, under Gjæsternes høje Latter.

GISSUR.

Naa — han har været til Messe.

MESTER HJALTELIN.

Riv os ikke Bordet omkuld!

JON NATFARI.

Det er de mange Lys, som blinder én. Og — uf! saa er desuden mine stakkels Ben endnu ligesom Isklumper efter Færden gjennem Sneen.

STEJNGERDA.

Anvis ham et Sæde!

JON NATFARI.

Gud signe Jer, høviske Frue! Det er nok ikke for mig at blive bænket i saa fornemt et Lag. Giv mig før en Slurk Vin at varme mig paa! I ser, hvad for en sølle forkommen og fattig Lus, jeg er..

STEJNGERDA.

De siger dog, han skal have hele Poser Sølv gravet ned der hjemme i Baasen. — Bring ham et Bæger Vin!

JON NATFARI
modtager et Bæger Vin, hvilket han tømmer i et Drag.

THORSTEJN HRAUD.

Ha, ha, ha! Det kan man kalde et Duenip.

JON NATFARI sætter sig og gnider sig velbehagelig.

Af Ymers Kjød o. s. v.

Bispen og Abbeden træde ind i Baggrunden.

STEJNGERDA.

O ve — der er allerede Bispen!

BISPEN, medens han gaar forbi Jon Natfari.

Hvem er den Mand?

STEJNGERDA.

Det er den skikkelige Jon Natfari, som har været til Messe, Herre.

BISPEN til Abbeden, der fører ham til Højsædet.

Monstro det er en Salme, han synger?

STEJNGERDA sagte.

Sig mig, gode Natfari: Hvorlunde gaar det Jeres Søn? Er han endnu stadig i Ødemarken — i denne svare Kulde?

JON NATFARI.

Hvorlunde gaar det ham vel, højvelbaarne Frue! Gud bedre det . . . Jeg er ræd for, at han snart ikke duer til andet end til at komme paa Møddingen.

Latter.

STEJNGERDA.

Hys! — Volder den stolte Thorbjørg fra Brekka endnu hans Hjærte saa megen Kvide?

JON NATFARI.

Ja vist . . . Sølle Tosse, det var jo for hendes Skyld, han gav sig de Fredløse i Vold. Og saa har Oldemoder, det Skarn, endda skaaret ham Ankelsenerne over.

THORSTEJN HRAUD under de øvriges Latter.

Har hans Oldemoder!

STEJNGERDA.

Tvi! Tvi! Men hvorfor?

JON NATFARI.

Hun har vel været ræd for, at han, Stakkel, skulde lade sig friste af de ti Mark Sølv. I véd nok, dem der er sat paa Eriks Hoved.

STEJNGERDA.

Ja — dem kunde I eller Jeres Søn mulig lide at . . .

GISSUR afbryder hende.

Hys! I maa være forsigtig, Frue!

STEJNGERDA for sig selv.

Jeg faar ikke Ro, saa længe hans Hoved ikke er skilt fra Akslerne.

BISPEN.

Hvad er det, de taler om? Jeg kan ikke høre det.

STEJNGERDA.

Sig ham, Hr. Abbed, det er om Oldemoder!

ABBEDEN.

Det er om Oldemoder, Herre Bisp.

BISPEN.

Oldemoder?

ABBEDEN.

I mindes nok, Herre, den gamle Drage, som de siger ligger og ruger ude i Ørkenen over alskens Hedenskab.

GISSUR til Jon.

Véd I, om det er sandt, at denne Oldemoder samt hele hendes Bande for Tiden har sit Tilhold i en Hule oppe ved Lejrhnukrkrateret?

JON NATFARI.

Det tør jeg vel ikke fragaa — naar I spørger mig, strænge Hr. Lovsigemand. Man skulde ikke tale derom paa et saa højhelligt Sted — men godt Folk mener jo da, at hun tit ligger og sover der i hele Vintre, uden at hun selv véd deraf.

Latter.

GISSUR taler med Stejngerda.

Ja vist: Overtro og Vankundighed har endnu dybe Rødder her i Landet. Til Jon. Og kjender I da Vejen til denne Lavahule?

JON NATFARI.

Det gjør jeg, Herre. Kjendte jeg saa vist Vejen til Paradis, havde det ingen Nød. Sagtens bliver jeg nødt til for Skulis Skyld at tage der op til de sølle Stympere med et Par fede Plage — da det nok ikke er langt fra, de lide baade Sult og Tørst. Skjøndt — man faar vel ikke noget for dem.

BISPEN.

Mig tykkes, at han taler om Sult og Nød. Her maa ingen lide Sult eller Nød, medens vi andre holder Gilde!

GISSUR.

Hvor from han dog er bleven under Korsets Tryk!

STEJNGERDA.

Ja vist — han er næppe til at kjende igjen for Blødsind. Sagte til Jon. Vi tales senere ved! I bliver her i Nat!

JON NATFARI.

Gud signe Jer for Jeres Godhed imod mig, ædle Frue!

THORSTEJN HRAUD rykker Jon Natfari i Armen.

Saa, kom nu, Du Hingstegilder, og syng os noget mer om gammel Elskov! Noget der rigtig kan faa Hjærtet til at hoppe i Livet paa én.

JON NATFARI skrutter sig.

Men saa maa jeg have mig en Slurk til af den liflige Vin. Drikker og synger.

Af Ymers Kjød o. s. v.

BISPEN til Abbeden under de øvriges Latter.

Hvad griner de nu ad, Hr. Abbed?

ABBEDEN.

Det er Jon Natfari, der kvæder en Elskovsvise, Herre.

BISPEN.

En Elskovsvise . . . Tvi! Tvi! Hvad vil han her med sine Elskovsviser? Ud! Ud! — Jeg har ikke ladet ham kalde.

STEJNGERDA rejser sig urolig.

Led ham ud, mine Venner! Hurtig! Hurtig! Jeg ser, Bispen er træt. Nu nok med Vidprøver og Drik for denne Sinde! Det er alt sent paa Kvælden.

Hele Selskabet rejser sig. Jon Natfari føres bort med Magt, og alle Gjæsterne følge efter.

STEJNGERDA da Bispen stavrer urolig frem.

I har det ikke godt, Herre Bisp.

BISPEN.

Nej. Jeg mærker: Jeg maa igjen ud og svale mig lidt.

STEJNGERDA

til Abbeden og Klosterbrødrene — der først nu trække sig tilbage.

Vil en af Jer, fromme Brødre, tage sig af Bispen!

Abbeden rækker Bispen Armen. — De gaa ud i Baggrunden.

STEJNGNRDA

taler med Bordsvendene, der hurtig slukker en Del af Lysene og gaa. — Til Gissur.

Ogsaa I ser mødig ud, Herre. — I burde blive her og unde Jer en rolig Søvn. Dette vilde baade Jer mer, end at rejse endnu i Kvæld.

GISSUR.

Jeg takker for Jeres Godhed. Men Søvnen lader sig ikke byde — end ikke af en Lovsigemand.

STEJNGERDA gaar hen og aabner Vinduet.

Tilsteder I, jeg aabner Gluggen, saa den friske Luft kan strømme her ind? Det vil sikkert gjøre Jer godt. — Ret nu staar Maanen op. Vil I ikke sætte Jer her i Højsædestolen. Vil trække den frem.

GISSUR undviger hende.

Jeg ynder ikke at se Fjeldene i Maanelys. De tykkes mig da endnu mere bydende end ellers — ret som om de vilde tvinge én til at mindes ham, den Mægtige, der efter Sigende skabte dem alle paa endnu mindre end en Dag.

STEJNGERDA.

Hvortil disse Tanker? Er I selv da ikke en af Jordens Mægtige? Se Jer omkring! Føjer ikke alt sig for Jer?

GISSUR.

Frist mig ikke, Stejngerda! Før mig ikke videre end I allerede har gjort!

STEJNGERDA.

Friste Jer? Hvorlunde? Jeg forstaar Jer ikke. I vil da ikke dermed sige, I har i Sinde at forlige Jer med Jeres Fjender? Og det netop lige nu, da Forsynet endelig viser Jer en Vej til Hævn.

GISSUR.

Hævn! Og atter Hævn! — Mine Fjender er som Klint og Burre. — Der, hvor jeg nedhugger én, vokser en anden op.

STEJNGERDA.

Naa, saa lad det da være nok med at fælde den argeste og mest uforsonlige af dem — ham der i ubændig Trods rager op over alle de andre!

GISSUR.

For at de saa ufortøvet kunde hævne deres Høvdings Fald?

STEJNGERDA.

I lader Hensyn og Beregninger tage Magten fra Jer. — Endnu et Bæger Vin . . .

GISSUR.

Nej, nej! Var det da maaske underligt, Stejngerda, om jeg et Øjeblik veg tilbage for denne Hævnens sviende Ildregn, der efterhaanden har lagt Bygder og hele Slægtled i Aske? Min egen Hustru og vore Sønner — min Arnes milde Guder — er gaaet op i dens Flammer. Og jeg skulde ikke en Julekvæld som denne kunne bæve ved Tanken derom og ønske mig ud af den Blodpøl, hvori Skæbnen har stillet mig? Bis-

pen, min Svoger, er vel ikke skarpsindig længer. Men deri, Stejngerda, har han Ret: Hele vort Folk er efterhaanden blevet som et Hus, der er splidagtig med sig selv. Derfor — jeg indser det grandt — kan det heller ikke længer være fremmed Voldgift foruden.

STEJNGERDA.

Og alligevel tøver I med at komme det til Hjælp og sætte Jarlekronen paa Jeres Hoved — I, den eneste som er den værdig.

GISSUR.

Det hænder undertiden, Stejngerda, at det, man længe har grebet efter med Attraa, pludselig mister sin Tiltrækning, netop som det bydes én.

STEJNGERDA.

Nej, dette kan I dog umulig mene, Herre.

GISSUR.

Jeg er dertil ikke ung og kamplysten længer — som da jeg sejrede paa Orlygsstad.

STEJNGERDA.

I ikke ung længer?

GISSUR.

Sig mig ikke imod! Jeg selv føler det bedst, hvorledes den Febertørst, med hvil-

ken jeg Aar ud og Aar ind higede efter Magten, har tæret paa mine Knoklers Marv og brændt Haaret af min Isse.

STEJNGERDA.

Herre! Herre!

GISSUR.

Nej, nu længes jeg snart efter Fred.

STEJNGERDA.

I skal se: Efter Sejer følger Fred!

GISSUR.

Jeg er ikke vis derpaa, Stejngerda. Jeg frygter, det vil vare en Stund, inden vort frihedslystne Folk vender sig til undersaatlig Lydighed. Kan hænde det aldrig gjør det. Kan hænde den Tid vil komme, da endnu større Flokke end Erik Skaggesons, i uudslukkeligt Had til Kongemagten, vil vende Hjemmet Ryggen for — ligesom fordum Landnammamændene — med Ildsluen i Haanden at tage Jord og grunde sig en Fristat fjærnt fra al fremmed Overhøjhed. Døren i Baggrunden aabnes og Bispen viser sig i Samtale med Dagfinn. Men der ser jeg Bispen komme.

STEJNGERDA.

I bliver her altsaa dog! Ikke sandt?

Gissur staar tvivlraadig.

BISPEN træder frem, skudrende af Kulde.

Han siger, Dagfinn, der er vejfarende Mænd, som beder om Nattely. Hvad skal vi svare dem, Stejngerda?

STEJNGERDA.

Siden der jo alt er fuldt i Herberget, bliver vi vel nødt til at bede dem tage til Takke med et Leje i Kirken.

BISPEN.

Ja, gjør det, gode Dagfinn! Og sørg vel for deres Pleje! Dagfinn gaar. En saa bidende Jøkelvind har vi længe ikke haft.

STEJNGERDA træder til Vinduet.

Hvad er det, som hviner saa der ude?

BISPEN.

Kirkefløjen, Stejngerda. Stil Jer ikke der ved Gluggen! I kunde faa en Svindsot paa Halsen.

STEJNGERDA tilvifter sig Køling.

Jeg aander gjærne friest i Kulde og Blæst.

DAGFINN vender tilbage.

Mændene siger, de ønsker at tale med Bispen selv.

BISPEN.

Naa, lad dem da komme! men de maa fatte sig i Korthed. Sig det, gode Dagfinn! Dagfinn gaar. Jeg mærker, jeg trænger til Ro.

Illuge Stærke, Erik og Gisle træde ind i Baggrunden. De er i Rejseklæder og har Hatten trykket dybt ned i Panden. Ude i Gangen ses endnu flere Fredløse. Dagfinn følger efter.

ILLUGE STÆRKE.

Guds Fred, højærværdige Herre!

BISPEN.

Jeg ønsker Jer det samme.

ERIK sagte.

Og Himlens Naade over os alle!

ILLUGE STÆRKE.

Tag det ikke ilde op, om vi ulemper Jer, Herre! Vi har gjort Rejsen over Fjeldene og vidste ikke, her var Gilde.

BISPEN.

Siger intet, min gode Mand. Til Dagfinn. Træk mig Højsædestolen hid! Og bliv her kun, Dagfinn, saa Du siden kan følge mig ind i mit Bedekammer! Sætter sig i Højsædestolen.

ERIK til Gisle.

Nej — at han havde forandret sig saa meget . . . Jeg troede det ikke, Gisle.

GISLE.

Stille! Ser Du dem der henne, Stejngerda og Gissur? De har ikke lagt Mærke til os endnu.

BISPEN.

Jeg kan tænke mig, I skal til Julegilde andensteds.

ILLUGE STÆRKE.

Ikke det jeg véd, højærværdige Herre.

BISPEN.

Hvad er vel ellers Jeres Rejses Formaal paa denne Tid af Aaret?

ERIK der hidtil er bleven holdt tilbage af Gisle, træder endelig frem.

Folkets og Landets Tarv, Herre Bisp — saavel som Jeres egen . . . Jeres egen Datters.

BISPEN.

Hvad — min Datters?

STEJNGERDA der imidlertid har talt med Gissur ser pludselig op.

Erik . . . Griber Gissur om Armen. De Fredløse!

GISSUR.

Død og Helved! Træder tilbage mod Døren i Baggrunden. Holla! Er der ingen der ude?

ERIK træder ham i Vejen.

Ingen uden mine Folk.

Gissur gaar hurtig hen til Vinduet.

GUNNAR BAARDSON stikker Hovedet frem.

Ikke kommer I denne Vej til Norge, Gissur Thorvaldson.

GISSUR.

Indespærret . . .

STEJNGERDA.

Og I er vaabenløs.

BISPEN til Dagfinn, der hurtig vil fjærne sig.

Nej, nej . . . Gaa ikke fra mig, Dagfinn! Ved det hellige Kors: Du maa blive her!

ERIK.

Slaa Jer alle til Taals!

Stærk Uro bag Scenen i Baggrunden.

GISLE taler ud ad Døren.

Stille, der ude! Blot hold Jer dem fra Livet!

ERIK.

Vi er ikke komne for at kæmpe. Kun for at mane til Fred og Forlig. Kan I ikke gaa ind derpaa, eller har I i Sinde at bruge Magt imod os — ja, saa er Kampen uundgaaelig. Men det bliver da Jer og ikke os, som bærer Ansvaret derfor.

GISSUR.

Og saaledes vover Du, en Fredløs, at tale over for os?

BISPEN.

Lempelig, lempelig, kjære Svoger: Det er jo min Fostersøn, ser jeg ... Og er det ikke ogsaa Gisle Marson ... Hellige Jon Øgmundson, det havde jeg ikke ventet. Men saa tal da! Og lad høre, hvad I har at sige!

GISLE.

Vi takker Jer, Herre Bisp — saa vennesæl og huldsalig I viser Jer imod os.

BISPEN.

Nej, kan jeg glemme, det er Erik Skaggeson ... Da har Du ellers skjæmmet Dig slemt, siden jeg saa' Dig sidst.

ERIK.

Ja; det er mig, Herre Bisp, som kommer for at bede Jer om Tilgivelse saa vel for mig selv som for min elskede Guldvejg.

BISPEN.

For Guldvejg ... min Datter ...

ERIK.

Ja, hun der for sin store Kjærligheds

Skyld har fulgt mig under min Forvisning som en trofast Ægteviv.

BISPEN.

Jeg forstaar ikke rigtig . . . Men hvor er hun da nu?

ERIK.

Hos en af Bønderne nord paa, Herre. Der venter hun kun paa sin kjære Faders Tilladelse for at komme hid og velsigne ham.

BISPEN vender sig imod Stejngerda.

Men fortalte I ikke, Stejngerda, at hun var taget fra Landet med Thorbjørg. Ryster paa Hovedet, da Stejngerda vender ham Ryggen. Hun hører mig nok ikke.

GISSUR sagte til Stejngerda.

Bispen maa bort og vore Mænd skaffes hid. Men hvorledes! Hvorledes?

STEJNGERDA.

Forlad Jer kun paa mig! Til Bispen. Talte I ikke . . . Men, Du forbarmende Frelser, hvor anstrængt I ser ud! For al Ting: Husk dog vel paa Jer Sundhed, Herre! Taler sagte med ham.

ERIK.

Gisle, jeg kunde kvæle hende.

GISLE.

Hys!

BISPEN.

Des værre, jeg bliver nødt til at forlade Jer, mine Venner. Men vi tales nok ved i Morgen. Vender sig atter imod Erik. Naa, saa hun er dog her i Landet. Og Du har ægtet hende — Ikke sandt? Du har ikke forlokket hende, Erik, til at være utro imod Dyd og gode Sæder — saaledes som Din Fostermoder altid var saa ræd for, at Du en Gang skulde gjøre?

ERIK.

Den gamle Asbjørn Præst har viet os, Herre. Det Barn, som min Hustru med Himlens Bistand snart vil skjænke Lyset, er ligesaa ægte og højbyrdigt som nogens her i Landet. Derfor beder hun Jer ogsaa med al datterlig Ydmyghed, at I som en øm og forsonlig Fader til den Tid vil unde hende et Ly ved den hjemlige Arne.

BISPEN da Stejngerda lempelig drager ham bort.

Jeg tænker, det bliver rigtigst, at Du taler med Din Fostermoder derom.

ERIK.

Ved alt hvad der er helligt, Herre Bisp: I maa ikke gaa! I maa høre mig til Ende!

BISPEN.

Ja, ja da — siden Du beder mig saa ind-

trængende derom . . . Men Du maa gjøre det kort! Som Stejngerda siger: Jeg taaler ingen Anstrængelse. Sagte til Stejngerda. Mener I ikke, de burde have et Bæger Vin? Man kan se paa dem, Stejngerda: De har sikkert døjet en Del Ondt paa Rejsen.

ERIK.

Hvad jeg ret egentlig har at sige, Herre Bisp, gjælder tilvisse Gissur Lovsigemand ligesaa meget som Jer. Tro ikke, det ene er Guldvejg, min Hustru, som har sendt mig hid! Det er tilmed mine mange hjemløse Stalbrødre der ude i Ødemarken og alle vore Meningsfæller rundt om iblandt Folket. Det er ogsaa deres Ærende, jeg gaar.

GISSUR ler.

Hvad mener I, Svoger? Ikke sandt, det er noget nyt at se en Fredløs gjøre sig selv til Fører og Maalsmand — naturligvis for hele Folket?

ERIK.

Tilgiv! Men I tager fejl, Hr. Lovsigemand. Ikke har jeg selv gjort mig til Fører eller Maalsmand for det hele Folk. Jeg siger: Det er mine Lidelsesfæller der ude, det er mine stakkels nødlidende og forurettede Brødre rundt om langs Fjeld og Fjord, der frit har kaaret mig til deres Høvedsmand.

GISSUR.

Da vilde jeg i Dit Sted være kommen i Spidsen for alle mine nødlidende, forurettede Brødre — og ikke som en ynkelig Tigger og Logrehund.

ERIK.

Der fejler I igjen, Hr. Lovsigemand. Ikke er jeg kommen her hverken for at tigge eller for at logre. Men jeg holder nu for, at den, der i Tillid til Sandhed og Ret først søger at fremme sin Gjerning paa fredelig Vis, desto djærvere kan hugge fra sig, om Retten skulde blive ham nægtet.

BISPEN.

Der er noget i, hvad han siger. Jeg kan i Grunden helt godt lide Dig, Erik Skaggeson.

STEJNGERDA for sig selv.

Gid Uvætter ramme ham!

GISSUR.

Og hvad er det saa, Du har at klage over, gjæve Erik Skaggeson? At jeg godlidende endnu stadig har ladet Dit Hoved blive hængende ved Kroppen — skjøndt jeg med Lethed kunde . . .

ERIK.

. . . sendt mig en af Jeres mange Skarprettere paa Halsen? Derom tvivler jeg ikke. Dog, mit Hoved skal jeg nok vide at værge, Herre. I har vel nu forstaaet, at det er mer end min egen Sag, det gjælder. Ogsaa alle de andre Forvisningsdomme, dem I uretfærdig har udstedt siden Snorres Drab, kræver vi ufortøvet ophævede. Dette er det første Vilkaar for en mindelig Overenskomst imellem Jer, Gissúr Thorvaldson, og mig og mine Folk.

GISSUR.

Og det andet?

ERIK.

Sagen om Kirkegodserne ordnes paa Tinge uden al fremmed Indblanding.

BISPEN.

Hvad er det, han siger om Kirkegodset?

STEJNGERDA.

Han under Jer end ikke at forvalte det, Herre.

BISPEN.

Stille! Stille! Dette kan jeg umulig tro. Jo, Kirkegodset, mine Venner, maa I smukt lade mig styre og raade over. Selve Bispe-

stolens Indtægter er ingenlunde i Forhold til mine store Udgifter. Her kommer saa mange Gjæster . . . tit i Hundredvis . . .

STEJNGERDA rykker ham i Kjolen.

Um!

BISPEN.

Ja, nu kommer jeg, Stejngerda.

ERIK.

Og endelig forlanger vi, at I aabent frasiger Jer enhver Underhandling om Statsfærd med Norges Konge — og at der gives os sikkert Lejde, saafremt denne vor Mægling maatte strande.

GISSUR.

Saa dumme er I altsaa, at I mener, at kunne true mig til et saadant Forlig.

BISPEN.

Ikke true . . . ikke true, kjære Venner! Saa vil ogsaa Gissur nok være forsonlig.

STEJNGERDA.

Dette angriber Jer, Herre Bisp.

BISPEN.

Ja, dette angriber mig. Jeg mærker, jeg maa ind i mit Bedekammer for ret inderlig at anraabe Gud om hans Bistand, inden vi gaar videre.

ERIK.

Herre Bisp . . .

BISPEN.

Vær kun tryg! Vær kun tryg . . . jeg skal nok bede ogsaa for Guldvejg. Naa, saa hun er dog her i Landet? Og Du har ægtet hende? Ja, ja — saa er Du jo baade min Fostersøn og min Svigersøn . . . Du skal se: Saa forliges vi nok! Nikker barnlig til Erik, medens Stejngerda trækker ham med sig ind i Bedekamret. Dagfinn følger efter.

ERIK.

Vi venter paa Jert Svar med al skyldig Ærbødighed.

GISSUR.

Mit Svar er allerede givet. Det manglede kun, at man skulde lade sig Love foreskrive af unge Landstrygere og dødsdømte Forbrydere. I har forlangt Lejde til at drage her fra. Den skal I faa, indtil I er udenfor Bispegaarden. Men længer indestaar jeg ikke for nogen Tørn.

ILLUGE STÆRKE.

Betænk Jer vel, Gissur Thorvaldson! Det er ikke for gammel Bamse at nappes med unge Ulve.

GISSUR.

Illuge Stærke! — Nu kjender jeg Dig først. Du selv er ellers ikke bleven yngre, siden Du var med at indebrænde min Hustru og mine Sønner. Men da havde Du nok ogsaa ondt ved at knappe Din egen Buksebrog.

ILLUGE STÆRKE.

Hvad skal man sige. Drøvelsens Torn stikker én i Kjødet, Gissur. Haardt var det tilvisse, at ikke ogsaa I fik, hvad I havde nødig af den skjønne Varme, vi dog undte Jer saa vel. Men hvem kan vide, om der ikke endnu kunde rages lidt Emmer frem af Asken, saa at I alligevel kunde faa det en Kjende lunt paa det sidste.

GISLE træder frem.

Jeg siger, som Illuge: Betænk Jer vel, i hvad I end gjør! Driv os ikke til Fortvivlelse! Jeg ser allerede i Tanken de Strømme af Blod, det vil koste, inden Folket falder Jer til Fode — Jer og Jeres kongelige norske Velynder. Det ligger ikke for os Islændinger at kysse Riset.

GISSUR.

Glæder mig, at vor elskelige Skjald dog ikke rent har mistet sin Bragisrøst

ved at kvæde om Kap med de vilde Fugle der ude i Ørkenen. Saa Du begynder at se Blod — Strømme af Blod? Mindre kan naturligvis ikke gjøre det.

GISLE.

Ikke er dette noget Nyt for mig, Gissur, saaledes som I maaske tror. Det har jeg gjort lige fra den Stund, I lod den røde Kilde springe fra min Fosterfaders Isse.

GISSUR hvidner og rynker Brynene.

Igjen Snorre!

ILLUGE STÆRKE.

Underlig nok, at I den Gang kunde glemme Jeres store Strænghed over for Loven!

GISLE.

Du selv glemmer vist: Vi har endnu ingen Lov for Fadermordere — saalidt som nok vore store Aandsfrænder, Romerne, havde det, inden deres Frihedssol gik ned.

ILLUGE STÆRKE.

Naa-naa — Snorre var da kun hans Svigerfader.

ERIK sagte til Gisle og Illuge.

Tir ham ikke mer! Vi maa vente taal-

modig, indtil Bispen kommer tilbage. *Nærmer sig Bedekamret, hvis Dør staar paa Klem.* Jeg ser han er falden paa Knæ der inde foran Crucifixet.

GISSUR.

Ja, I skulde lære af ham at bøje Jer ydmygt for Himlens Herre og opgive Jeres onde, hævngjerrige Planer. Kun da kan der være Tale om Forlig imellem os.

GISLE.

Sig hellere at vi skal bøje os ydmygt for Jer og for Haakon Haakonsøn som Nordens Herre. — Men før skal da jeg ryste Støvet af mine Fødder og sige Island Farvel.

GISSUR.

Det skulde Du gjøre. Her vokser næppe Egeløv til Krans for Din Tinding — saalænge jeg lever.

GISLE.

Men naar I er død maaske? For — det lover jeg Jer: Da skal jeg skrive Jer en Ligsang, som ikke skal unde Jer Fred i Jeres Grav hverken Dag eller Nat.

Larm bag Scenen i Baggrunden.

ERIK.

Stille! Hvad nu?

ILLUGE STÆRKE.

De sprænger Døren.

Døren i Baggrunden rives op, og Stejngerda trænger sig frem efterfulgt af Thorstejn Hraud og andre Mænd. Hun bærer Vaaben som de øvrige.

STEJNGERDA.

Besæt Udgangene! Det er fredløse Mænd, som har trængt sig her ind i den Hensigt at tvinge os til Forlig.

Stærk Bevægelse og Vaabenlarm.

GISSUR.

Ind med Vaabenet, alle Mand!

ERIK, da Gunnar Baardson træder ind i Baggrunden med flere væbnede Fredløse.

Ind med Vaabenet!

GISSUR.

De har bedt om Gjæstfrihed og om Lejde til at drage videre i Fred. Det første er blevet dem vist, og det andet skal de faa — saafremt de ufortørvet bryde op her fra og ikke længer forstyrre os vor Julehelg.

STEJNGERDA sagte til Gissur.

Haardt er det, at skulle tvinge sin Harm . . .

GISSUR afbryder hende.

Men Bispen . . . Han og Stejngerda gaa op imod Bedekamret.

STEJNGERDA.

Han hører intet. Jeg ser, han er falden i Slummer paa Bedeskamlen.

ERIK til Gisle.

Han — sover!

GISLE.

O ve!

ERIK.

Ja, da er det nok sikrest, vi søger at komme uden for, mens Vejen staar os aaben.

ILLUGE STÆRKE.

Rigtig — der ude kan vi da endelig lade Sværdet tale. De begynde at trække sig tilbage.

THORSTEJN HRAUD i det han møder Illuge Stærke.

Hvad — Illuge Stærke? Jeg troede, at Ravnene for længst havde hakket Kjødet af Dine Ben.

ILLUGE STÆRKE.

Nej, endnu er de da ikke kommen paa Bleg i Ørkenen.

THORSTEJN HRAUD.

Ikke har jeg glemt, hvor ynkelig Du dog gav Dig, da vi mødtes sidst, og han, Stejngrim fra Blaafjeld, havde tappet Blodet af Din Søn.

ILLUGE STÆRKE.

Aa, værre gav Du Dig nok, da Ejnar Gudmundson fra Mule tog Din unge Hustru fra Dig — uden saa meget som at betale Bøder.

Latter.

ILLUGE STÆRKE.

Og saa vilde de jo endda gjøre Dig den Tort at sige, Du ikke havde været hende voksen nok.

Ny Latter.

THORSTEJN HRAUD drager sit Sværd.

Hvad siger Du? Her ud med Dit Brad-spid, Du feje Æreskjænder! Og jeg skal give Dig en Prøve paa min Manddom . . .

GISSUR.

Styr Jer, gode Thorstejn!

ILLUGE STÆRKE drager ligeledes sit Sværd.

Ja, kom her uden for, om Du tør! Jeg skal nagle Dig til Jorden med dette Spiger, saa Du . . .

ERIK kalder fra Baggrunden.

Illuge! Hid! Vender sig imod Gissur og Stejngerda. Jeg ønsker Jer indtil videre lev vel . . . og takker for Gjæstfriheden.

GISSUR.

Det samme ønsker jeg Dig. — Snart

haaber jeg at kunne byde Ravnene til Gjæst paa Dit Lig.

Voksende Larm, medens Gisle og Erik med de øvrige Fredløse stadig trække sig tilbage

STEJNGERDA sagte.

Efter dem, Svende!

THORSTEJN HRAUD forfølger Illuge Stærke.

Sine Ukvemsord skal han faa betalt.

GISSUR.

Thorstejn . . .

ERIK.

Illuge . . . Ind med Vaabenet! Her maa ikke flyde Blod!

Stærk Larm og Skjoldegny, medens de stridende Parter forsvinde i Baggrunden.

STEJNGERDA for sig selv.

Dette kalder jeg Julegammen.

Bispen udstøder et Veeraab inde i Bedekamret.

GISSUR.

Stille! — Det var Bispen! . . .

STEJNGERDA.

Kamptummelen maa have vækket ham.

Gaar op imod Baggrunden og aabner Døren. Man ser ind i Bedekamret, hvor Bispen ligger sammensunken foran Bedeskamlen. Paa Væggen bag ved ham er en Hylde med et Crucifix og et gyldent Skrin. Til Hjælp! Bispen . . . Hvor er Mester Hjaltelin?

GISSUR til Gjæsterne.

Kald hurtig Mester Hjaltelin hid! Flere af Gjæsterne ud i Baggrunden. Gissur vender sig imod Stejngerda, der kommer frem fra Bedekamret paa samme Tid som Abbeden og flere af Klosterbrødrene viser sig der inde. Hvorledes gaar det, Frue?

STEJNGERDA.

Han ligger stiv foran Bedeskamlen ... med Øjne som en Forskrækkelse. Jeg ræddes ved dette Syn ...

GISSUR træder til Vinduet paa samme Tid, som Mester Hjaltelin viser sig inde i Bedekamret.

Hør — det er som Hævnens Fylgjer red gialdende gjennem Luften der ude under Stormens Pisk ... Se Himlen med blodige Strimer over Fjeldryggen ...

Thorstejn Hraud og flere af Gjæsterne træde ind fra Hoveddøren i Baggrunden.

STEJNGERDA.

Hvad nu? Er I allerede dér?

THORSTEJN HRAUD.

Ja, ikke kan jeg sige, jeg har Lyst til at gøde Kirketunet med mit Blod.

STEJNGERDA aandeløs.

Men Erik — og de andre?

THORSTEJN HRAUD.

Ja, de slaas naturligvis som galne Ber-

særker. Skjønt nu lod det dog til, at Gissurs Folk drev ham paa Flugt. Uf! Hører I Stormen?

STEJNGERDA farer sammen.

Og Kirkefløjen —

MESTER HJALTELIN
træder frem fra Bedekamret. — Man ser nu Bispen ligge der inde paa en Løjbænk.

Jeg har det Sorgens Budskab at bringe: Holarbispen er død.

GISSUR og flere andre paa én Gang.

Død!

STEJNGERDA.

Død? Død? O Elendighed! Dette ædle Hjærte? Denne fromme Sjæl . . .

THORSTEJN HRAUD.

Hvad — Saa er Svigersønnen, Erik Skaggeson, jo nu en af Landets allerrigeste Arvinger.

STEJNGERDA.

Skaan mig, Thorstejn Hraud! Nævn ikke dette Menneske, fra hvem al Ulykke kommer!

THORSTEJN HRAUD.

Hvad siger I?

STEJNGERDA.

Ja, ham er det, der ved hele sin skamløse, hadske Færd imod hans egen Foster-

fader har skræmmet denne dybtfølende, dagklare Sjæl over i Skyggeverdenen.

FLERE STEMMER.

Ja. Det er hans Skyld, den Nidding, at Bispen er død.

STEJNGERDA.

Jeg kunde græde Blod derover. — Dog, her maa mere til end Taarer.

GISSUR.

Deri har I visselig Ret, Stejngerda.

THORSTEJN HRAUD.

Sandt! Sandt! Hans Død komme over Erik og alle hans Mænd!

MANGE STEMMER.

Ja. Ja. Det er ikke mer end Billighed, at han kræves til Regnskab derfor.

KLOSTERBRØDRENE knæle inde ved Bispens Lig.

Kyrie eleison! — Kyrie eleison!

GISSUR.

Er dette alles Mening?

ALLE.

Ja.

GISSUR

vender sig imod Abbeden, der ligeledes opholder sig inde i Bedekamret.

Saa bring os da, Hr. Abbed, det hellige Reliqvieskrin, som staar der inde paa Hylden ved Bispens Hovedgærde!

KLOSTERBRØDRENE, **medens Abbeden gaar foran flere af dem med det gyldne Skrin.**

Christe eleison! — Christe eleison! o. s. v.

GISSUR.

Og træd saa her frem alle Mand! Træd her frem og sværg højtidelig ved at lægge Haanden paa dette Reliqvieskrin — som Bispen selv en Gang, da han søgte Paven om Benaadning for sit Ægteskab, bragte med hjem fra Rom — sværg i den hellige Treenigheds Navn, at I alle, saasnart det gryr ad Vaar, vil være med til at hævne den nylig hensovede højsalige Herres Død paa Erik Skaggeson og hans Mænd — om vi saa med Tænger skal rive dem ud af selve Jordens Indvold!

MÆNDENE **lægge Haanden paa Reliqvieskrinet.**

Det sværger vi.

STEJNGERDA **afsides, i det hun sejerstolt løfter Hovedet.**

Endelig . . .

GISSUR.

Herren, den Almægtige, høre Jer Ed! Han give os igjen Fred og Ro i Landet!

ABBEDEN **tørrer Sveden af Panden.**

Amen! Amen!

Tæppet falder.

FEMTE HANDLING.

En underjordisk Lavarevne, der munder ud imod Havet.

Indgangen i Baggrunden er dækket af et Sejl, som er fastgjort om et Par Hvaltænder. Svagt Lysskjær fra oven. Ned fra Loftet hænger Istapper og Stalaktiter. Hist og her Ryghvirvler af en Hval. Til højre forskjellige Skibs- og Fiskeredskaber, en Del Levnedsmidler — blandt andet Hestekjød — og længst fremme et Vandhul med en Øse. Revnen strækker sig dybt ind i Forgrunden til venstre. I Mellemgrunden, paa samme Side, Nedgang til en mindre Hule.

SKULI **staar og sysler med Levnedsmidlerne.**

Endnu en Gang skal jeg koge Mad til dem og saa . . . **Farer sammen.** Jeg hører nogen komme. Skulde det være min Fader? **Træder til højre og skjuler sig, da Sejlet drages lidt til Side.** Nej — Groa!

GROA **i Baggrunden. Ser ud.**

Angstfuld jeg spejder . . .
Angstfuld jeg venter.
Lader Sejlet falde og træder langsomt frem.
Aarle ved Daggry
Sol-Ulve saa' jeg
paa lysen Himmel.

Nu sænker Skyen
trindt sig om Fjeldet,
blytung af onde
Menneske-Raad.

Skrider efterhaanden over imod Hulen.

Dog — hvorfor grue?
Trøstig jeg atter
Skuld vil anraabe,
Lønstave kaste
i gammel Vægtskaal.
Lad da Kong Haakons
Stimænd kun komme!
Kjækt mine Sønner
møde dem skal i
Sværdenes Ild.

Gaar langsomt ned ad og forsvinder i Hulen.

SKULI **træder frem.**

Godt at hun gik. **Lytter.** Nej, denne Gang tager jeg ikke fejl: Det er ham, som kommer krybende.

JON NATFARI **stikker Hovedet frem under Sejlet.**

Skuli! — Er Du her? **kravler frem.** Er Du alene?

SKULI.

Hvad vil I mig nu igjen?

En hemmelighedsfuld Mumlen lyder op fra Hulen.

JON NATFARI.

Det er Stejngerda, som sender mig.

Griber i Lommen. Men — Hys! Hvad er det for en underlig Tuden? Er det en Ulv? Eller hvad? Hold paa mig Skuli! Det gaar én til Marv og Ben.

SKULI.

Stille blot! Stille! Det er Heksen, som sidder og galdrer paa sin Sejdhjal der nede i Hulen. Andet har hun næppe gjort, siden det spurgtes her i Morges, at Gissur rykkede frem med alle sine Folk. Har I talt med dem?

JON NATFARI.

Ja, der oppe paa Skrida. Først dér fik jeg at vide, at jo ogsaa Guldvejg nylig er kommen her hid med sin Søn. Stakkel, jeg kan tænke mig, at ingen længer tør huse hende. Blot Stejngerda ikke ...

SKULI.

Stejngerda? Hun følger altsaa de andre?

JON NATFARI.

Det gjør hun ... og det baade med Bue og Hjælm og Skjold. Du kan tro, det er Arven efter Bispen, som frister hende. Du hører ikke, Skuli. Jeg siger: Blot det ikke lige saa meget er Barnets og Moderens Liv, som det er Eriks, hun efterstræber.

SKULI.

Dette vedrører ikke mig. For mig maa hun gjærne tage, om det saa var mit eget Liv.

JON NATFARI.

Naa-naa, vær nu ikke saa modfalden, Skuli! Det kan jo blive godt endnu mellem Skjøn-Thorbjørg og Dig. Kvindegunst, min Søn, er som farende Gods. Har vi kun noget i Pungen, har det ingen Nød. Pengene er den fede Smørmad, der kan varme selv det koldeste Møbarn op. . . Stol Du kun paa mig! Og se at bjærge lidt, hvor Du kan. Griber atter i Lommen. Det er sandt: Her er fire Mark Sølv, som Stejngerda flyede mig! Dem skulde vi ærlig og redelig dele, sagde hun. Men saa maatte jeg jo rigtignok ogsaa love hende, at vi skulde være hende tro til det sidste. Det maatte jeg, Skuli.

SKULI.

Behold I dem kun! Mig kan de ikke hjælpe.

JON NATFARI gjemmer hurtig Pengene.

Da Gud og den hellige Thorlak signe Dig! Jeg véd nok Hul til dem, Skuli.

SKULI.

Og se saa I kommer af Sted!

JON NATFARI trækker sig tilbage.

Ja, nu gaar jeg ... Nu gaar jeg. Og det lover jeg Dig: Jeg skal nok vende tilbage med de andre og sørge for, at den lede Oldemoder ikke igjen gjør Dig Fortræd. Naa — giv mig saa et lille Slik. Vil kysse ham.

SKULI.

Helvede — faar det en Ende! Støder Jon udenfor Sejlet. Sørg I kun for at bjærge Jer selv!

Gisle og Thorbjørg komme ind i Forgrunden til venstre.

GISLE.

Her kan vi være uforstyrrede. Faar Øje paa Skuli, der træder frem. Hvad gjør Du her?

SKULI drager sin Kniv.

Jeg vilde kun hente et Stykke af Hesteboven dér. Afsnitter et Stykke Kjød.

GISLE.

Da skynd Dig at faa det paa Spiddet! Mændene er paa Udkig. Vi kan vente dem ret snart.

THORBJØRG.

Illuge og Oddur var her allerede nys. De klagede over, at de hungrede.

SKULI.

Det var ogsaa Skade for Oddur — og

for Dig, om han skulde svelte, Stakkel, lige saa længe som de andre. **Halter ud til venstre med Kjødet.**

THORBJØRG **ser efter ham.**

Dette er en Ynk — baade at se og at høre.

GISLE.

Er det derfor, Thorbjørg, Du altid er saa alvorlig?

THORBJØRG.

Er jeg da altid saa alvorlig?

GISLE.

Det er Du. Jeg tænker tit derover. Det er, som bar Du paa en Sorg, der jog Smilet fra Dine Læber og viede dem til Tavshed.

THORBJØRG.

Sorger har vi vel alle. Men derfor taler man dog ikke om dem.

GISLE.

End ikke til en Ven?

THORBJØRG.

Det maatte da være en god Ven.

GISLE.

Svar mig i al Oprigtighed, Thorbjørg!

Angrer Du, at Du er kommen hid? — Har Du Hjemve?

THORBJØRG.

Hjemve?

GISLE.

Eller længes Du maaske efter Vaar?

THORBJØRG.

Kan hænde.

GISLE.

Med Vaaren følger jo mangen Gang Vaarbrud i Sindet.

THORBJØRG slaar Øjnene ned.

Du vilde tale med mig om Guldvejg.

GISLE.

Det er sandt. Det vilde jeg . . . Jeg mener, Thorbjørg, det trænges, at baade hun og den Lille bliver bragt om Bord paa mit Skib. Alle de Svovldampe, der har lejret sig her i Luften, tror jeg, er skadelig for deres Sundhed. Desuden ynder jeg ikke heller den iversyge Omhu, som Oldemoder jo kjendelig nok har næret for Drengen, næsten lige siden han blev født.

THORBJØRG.

Det er hende sikkert nok imod, at Guldvejg vil lade ham døbe.

GISLE.

Det samme mener jeg. Vil Du da tjene mig i, Thorbjørg, allerede nu, at gaa om Bord paa Skibet for sammen med Ragnvald at ordne det der ude, som Du tykkes bedst? Løftingen har endnu ikke en eneste Gang været tjældet, siden jeg kom her til med Kolbejn og Oddur for mulig at bringe Jer Undsætning.

TORBJØRG.

Det vil jeg.

GISLE.

Saa snart som jeg kan, følger jeg da efter med mine Fæller. Men — at Du véd det: Vore Fjender kan komme, naar det skal være. Findes her mulig en eller anden, til hvem Du føler Dig hjærtelig knyttet, og som Du nødig vil vide ene i Farens Stund — da lad mig hellere, Thorbjørg, henvende mig til en anden.

THORBJØRG.

Som jeg siger: Dit Ærende skal blive røgtet.

GISLE.

Og — blot endnu dette: Du ængstes ikke ved Tanken om, at vor Vej, vor fælles

Vej maaske let kunde blive spærret ved Gissurs Komme og af Skæbnen ført ud paa de vilde Vover?

THORBJØRG ryster paa Hovedet.

I saa Fald véd jeg, der staar en Mand ved Roret, paa hvem jeg trygt tør lide.

GISLE.

Tak, Thorbjørg! Tak!

THORBJØRG.

Dog — vi trækker Tiden ud. Bedst at jeg da gaar om Bord nu, medens Guldvejg blunder. Trækker sig tilbage imod Baggrunden.

GISLE følger efter.

Maa jeg løfte Sejlet for Dig? Gjør det.

THORBJØRG.

Tak. Ser ud til højre. Er det Ragnvald, som allerede staar der og venter?

GISLE.

Ja.

THORBJØRG.

Og hist ude ser jeg Skibet . . .

Vender sig imod Gisle med opklaret Aasyn.

GISLE.

Thorbjørg — der smilte Du!

THORBJØRG.

Farvel! Gaar bort til højre.

Guldvejg kommer ind fra venstre med sit Barn under Kaaben.

GISLE.

Guldvejg — Du her?

GULDVEJG

Jeg troede, det var Erik, Du talte med.

GISLE.

Nej, han er endnu ikke kommen. — Hvad mener Du, om vi redte Drengen et Leje her, hvor Luften dog er friere?

Griber efter Barnet.

GULDVEJG.

Aa nej — han maa blive hos mig, i mine Arme, ved mit Bryst. — Se, hvor rolig han blunder! Tror Du vel, han kan være syg? — Saa, saa — nu ikke længer, Gisle . . . Nu maa jeg dække ham til.

GISLE.

Sæt Dig paa denne Hvirvel dér! Og støt Dig imod Væggen! — Sandelig: Dette kan man kalde dobbelt Moderkjærlighed.

GULDVEJG.

Dobbelt?

GISLE.

Sidder Du ikke dér ved Naturens Bryst med Barnet ved Dit eget? Thorbjørg mente, at Du blundede.

GULDVEJG.

Det gjorde jeg ogsaa . . . og drømte — ak, en forunderlig Drøm!

GISLE.

Sig mig den!

GULDVEJG.

Jeg syntes saa vist, det var der hjemme uden for Døren til Bedekamret, jeg sad med Barnet og ventede paa min Fader. Men da saa Døren omsider aabnedes, var det alligevel ikke ham, men en anden, der traadte mig i Møde paa Tærskelen i en sølverhvid Kaabe. Hans Aasyn var som Solen. Aa, det skar mig i Øjnene. Jeg syntes, jeg blev helt gjennemsigtig derved, gjennemsigtig som Vanddraaben og dog dunklere end Muld. Men saa rakte han begge Armene ud imod mig og sagde: Vær frimodig, mit Barn! Jeg er ingen Lovsigemand, men de Sørgendes og Elskendes gjenløsende Gud. Lad derfor kun Din Søn komme til mig! — Sæt, Gisle, det var et Varsel om, at Drengen skulde tages fra mig!

GISLE.

Hvorfor ikke snarere om at lade ham døbe?

GULDVEJG.

Sandt nok: Det kunde det ogsaa være.

GISLE.

Sig mig: Hvad vilde Du, Guldvejg, tykkes om at tage ud med Drengen en Tid paa mit Skib? Der vilde I da foreløbig kunne være sikrere end noget andet Sted.

GULDVEJG.

Forlade Erik? Og det netop nu, ligesom vi kan vente Gissur med vore Fjender! Men er dette ogsaa nødvendigt? Og mener Du, at min Husbond vil gaa ind derpaa?

Erik kommer hurtig ind fra Baggrunden fulgt af flere andre Fredløse.

GISLE.

Der har vi ham, ser jeg. Saa det er let at faa hans Mening at vide derom.

GULDVEJG.

Ja, der kommer han ret som den friske Blæst fra Fjeldet.

ERIK.

Min Hustru med Barnet? Hurtig ned med Sejlet igjen — at ingen Kulde eller

Trækvind naar den Lille! Til Guldvejg. Guldvejg, min Elskede, skal jeg træffe Dig allerede her?

GULDVEJG.

Aa, hvor jeg har sukket og længtes efter Dig. Her har jeg siddet den lange Dag og blot ønsket, at jeg kunde følge Dig der ude paa Bjærgets Stier.

ERIK.

Snart skal jeg være ved Din Side . . . Og Drengen . . .

GULDVEJG.

Aa nej — væk ham ikke! Du er saa voldsom, saa urolig i Dag.

ERIK.

Vor Tid er ogsaa knap. Om lidt maa vi tilbage til Varden. Nys trak der en vældig Uvejrssky op med Hagel og Sne, som hindrer os Udsigten. Alle Posterne maatte fordobles. Hvor er Groa? Jeg maa raadspørge hende.

GISLE.

Der ser jeg hende netop komme frem fra Hulen.

Groa træder frem fra Hulen. Hun har en Stav i Haanden og om Livet et Bælte med Runer, udskaarne i Træstykker, samt en nedhængende Pung.

ERIK.

Hvor mørk hun ser ud. Sagte til Groa. Har I intet at sige mig?

GROA ryster alvorsfuldt paa Hovedet.

Skuld skygger for mit Syn.

ERIK indtrængende.

Slet intet, Groa?

Groa taler sagte frem for sig.

Fjeldene stod som i Lue. Sneen var farvet af Blod . . .

ERIK som før.

Ved Solnedgang altsaa? Ikke sandt? Saaledes tyder I det?

Oddur, Kolbejn Unge og flere Rømningsmænd træde ind i Baggrunden.

ERIK.

Hvad Nyt, Oddur Stefanson? Tal! Tal!

ODDUR.

Hujen og Hestetrampen ovre paa Stenhammeren.

ERIK.

Skulde de allerede være os saa nær?

KOLBEJN UNGE
træder frem med en Ørnefjer i Huen.

Ja, nu haaber jeg, det varer ikke længe, førend Hildurs Leg begynder. Tager Fjeren af Huen og rækker den til Guldvejg. Se her . . .

GULDVEJG.

En Ørnefjer!

KOLBEJN UNGE.

Jeg fandt den oppe paa Fjeldet — netop som jeg troede at høre en liden Brokfugl synge. Gjem den, Guldvejg Biskopsdatter, indtil Din Søn en Gang kan skrive sit første Kvad med den!

GULDVEJG gjemmer Fjeren.

Det vil dog vist vare en Stund, Kolbejn Unge.

ERIK.

Tre Aar — ældre var hans Stammefader ikke, da han skrev sit.

ODDUR træder frem med et Bundt Ryper.

Og se her er Ryper, jeg har skudt til Dig og Thorbjørg. — Jeg ser hende ikke.

GISLE.

Hun tog nylig ud paa mit Skib med Ragnvald for at tjælde Løftingen. Jeg mener,

Guldvejg og Barnet vil være tryggest der ude, naar vore Fjender komme. Hvad siger Du, Erik?

ERIK.

Overflødig, kjære.

GISLE.

Og I, Groa?

GROA.

Det samme mener jeg.

ERIK.

Min Hustru og Barnet er tilvisse lige saa sikre her som ude paa Dit Skib. Oldemoder kjender enhver hemmelig Vraa dybt der inde under Jorden. Hun har med Omhu taget sig af dem begge, lige siden Drengen blev født, og vil nok gjøre det fremdeles.

GISLE.

Men Drengen er ikke fri for at have en Smule Feber. Det kan Groa selv bevidne.

ERIK.

Naa, saa dyp ham i en Balje Vand! Eller ogsaa giv ham en Rundharvning der ude i Sneen! Og dermed nok om den Ting.

GISLE.

Ja, da kan jeg jo lige saa godt først som sidst hente Thorbjørg tilbage. Gaar ud i Baggrunden. Man ser imidlertid, at det sner.

ERIK.

til de øvrige Mænd, der sysle i Baggrunden med deres Vaaben.

Saa, nu rap Jer lidt, Karle — hvis I da ligesom jeg vil have Hungeren stillet, inden vi igjen skal paa Vagt!

Gaar ud til venstre med en Del af Mændene.

KOLBEJN UNGE til Oddur.

Underlig, at Du ikke skulde gjøre Gisle Selskab med at hente Skjøn-Thorbjørg.

ODDUR.

Nej — vel holder jeg nok af en fager Rosenkind. Men for Tiden løber mine Tænder dog mer i Vand efter en ordentlig Humpel af en Hestebov.

De gaa leende bort med de øvrige Mænd.

GULDVEJG

for sig selv, medens hun hemmelig betragter Groa.

Hun ængster mig i Dag. Vil gaa.

GROA.

Vent lidt! Og lad mig skaade Barnet rigtig! Sætter sig hos Guldvejg, der aabner Kappen. Sandt, sandt nok: Blodet brænder ham i Aaren . . . Laan mig den Ørnefjer!

GULDVEJG rækker hende den.

Hvad vil I med den, Groa?

GROA.

Har Du maaske aldrig hørt, at det skjærmer et Barn imod alskens Sot, naar man ridser det paa Brystet med en Ørnefjer, der vel at mærke først er dyppet i Barke-Saad?

GULDVEJG.

Nej . . . nej . . .

GROA.

Jeg bærer netop her i min Pose en saadan kraftig Saad — en som jeg har tilvirket alene for Drengens Skyld. Vil Du, at vi skal forsøge den?

GULDVEJG.

Nej. Ikke om I fristed mig dertil i al Evighed.

GROA.

Hvi saa?

GULDVEJG.

Tilstaa kun, at det er Runer, I vil riste paa hans Bryst!

GROA.

Og om saa var?

GULDVEJG.

Nu indsér jeg det først klart: Vor Overbevisning er forskjellig, Groa.

GROA.

I saa Fald maa den blive ens. Vi maa holde sammen, vi to . . .

GULDVEJG.

Nej, aldrig — aldrig i dette.

GROA.

Vær nu ikke frygtagtig, Guldvejg! Men vis, at Du er Pladsen voksen til at fostre Ejgil Skallegrims Æt og maaske en Gang blive den mægtigste Kvinde i hele Landet! Kom — læg Dit Barn her i mit Skjød! Og lad mig mærke ham med de hellige Sejrs- og Sundhedsruner! Da skal han blive en herlig Fjeldenes Drot som hans egen Fader. Og Saga vil en Gang riste hans Navn ind i vor Krønike.

GULDVEJG

rejser sig anraabende — paa samme Tid som Uvejret tiltager i Heftighed. Sejlet i Baggrunden bevæger sig, og en pibende Vind farer ind gjennem Lavarevnen.

Jesus Maria!

GROA rejser sig ligeledes og griber efter Barnet.

Saa — nu vækkede Du ham ved de Fagter . . . Giv ham hid!

GULDVEJG.

Nej — Han skal blive hos mig.

GROA

aabner Pungen og tager et lille Stykke Fiskeben frem.

Tag da dette Stykke Fiskeben! Og læg ham det i Hjærtekulen! Det vil snart bringe ham i Søvn.

GULDVEJG.

Ikke om det saa gjaldt hans Liv. Jeg ser tydelig: Der er Runer paa det.

GROA.

Det er der. Det er de samme, jeg under Gudernes Paakaldelse ridsede paa Dit eget Bryst, den Gang Du ynkelig laa og vred Dig i Barnsnød, og intet andet kunde bringe Dig Lise.

GULDVEJG.

Skrækkelig! Skrækkelig! Dette har I vovet. Det er altsaa ikke blot Drengen, men ogsaa mig, I vil . . .

GROA afbryder hende.

Ja, dette har jeg vovet. Aldrig har jeg endnu skyet noget Middel til at tækkes Guderne. Gjør Du nu ogsaa Dit til, at de ikke i Vrede vende vort vanslægtede Folk og vort Fædreland Ryggen! Du har dog Runerne

paa Brystet og er viet til dem ved en Magt, Du ikke orker at staa imod.

Scenen formørkes efterhaanden under Uvejrets Rasen.

GULDVEJG forfærdet.

Guderne? Guderne?

GROA løfter Haanden.

Hører Du Orkanen og Havets Dønning? Mærker Du, hvordan Jordskreddet der ude løsner sig fra Fjeldet, som vakler i sine Fuger. Det er Nornernes Varsel. Det er dem, som kalder ad Dig. Og Du tror endnu, blødagtige Barn, at kunne staa dem imod?

GULDVEJG.

Ja, saa vist som jeg tror paa en eneste levende Gud — ham der har sejret over alle Mørkets og Naturens onde Magter. Men nu nok derom, Groa! Jeg beder Jer: Lad mig gaa. Søger at undslippe.

GROA griber hende om Haanden.

Nej, nej, jeg slipper Dig ikke saa let. Prøv Du saa kun at støtte Dig til ham, Du kalder den eneste levende Gud, men som døde ynkelig mellem Røvere paa Golgathas Kors! Støt Du Dig kun til ham!

GULDVEJG.

Ja, ja. — Han skal sende mig sine hellige Engle til Hjælp. Spot I ham kun!

GROA.

Jo, nu piber der igjen en Faarekylling ...

GULDVEJG river sig løs.

Fadervor, Du som er i Himmelen ...

GROA.

Jeres klynkevorne Kristendom skal dog aldrig fæste Rødder i Islands Klippegrund ...

GULDVEJG.

Helliget vorde Dit Navn ...

GROA.

Det er ikke den, der har ført os til Ære og Sejer gjennem alle vore Gyldenaar ...

GULDVEJG.

Helliget vorde Dit Navn. ... Aa, hun forvirrer min Tanke. Erik! Erik! Han hører mig ikke. — Nej, da tusend Gange hellere ud paa Skibet til Gisle og Thorbjørg.

Iler op i Baggrunden, slider i Sejlet, der falder til Jorden, og flygter bort til højre. Gjennem hvirvlende Sneflokker skimtes en Havbugt, som nærmest ved Kysten er belagt med Is. Vildt formede Blokke af Grønlandsisen ses gynge rundt om paa det oprørte Vand. Længer borte en Række lave Bjærge, fortonende sig til venstre op imod Baggrunden under en mørk Himmel.

GROA.

Ja, flygt Du kun! Du skal ikke derfor undgaa mig.

Stirrer imod Baggrunden.

Se, hvor de høje
Stridsmøers Heste,
Mankerne ryste!

Løfter Armene.

Herlige Skulde,
Skjoldbærerinde,
Du som bestemmer
Menneskevilkaar
og Folkeskæbner,
Dig jeg paakalder
fremmest blandt Guder.
Lad om Dit Aasyn
Urdbrøndens Dampe
spredes ved Groas
manende Kvad!

Gaar efterhaanden fremad og bevæger sig i en Kreds.

Se, hvordan trindt om
Asernes Æt sig
Fjenderne sanke!
Kræfterne sygne.
Øen, som Saga,
Søkvabæksmøen,
den høje Dise,
kaared til Tronhjal,
trues af Ransmænd.
Folket i taaget

Gudsfrygt sig skjæmmer.
Fri det fra Trældom!
Fri det fra Skjændsel!
Øg paa dets Stamtræ
Grenens Styrke!
Gød med en Blodflom
frønnende Bul!

Løfter Staven.

Ram med Din Bues
dræbende Pile
hver, som Dig modstaar,
hellige Skuld!

Forsvinder i Hulen.

ERIK kommer hurtig fra venstre.

Var det ikke Groa, jeg hørte ... Ser sig omkring. Nej, ikke et Menneske.

Gisle træder ind fra Baggrunden med Guldvejg paa Armene. Hun er bevidstløs og har en Pil i Brystet.

ERIK bestyrtet.

Gisle med min Hustru! Bevidstløs ... saaret!

De lægge Guldvejg paa et Leje til venstre i Forgrunden.

GISLE.

Jeg havde netop været der ude paa Skibet, da hun kom løbende med Barnet ...

ERIK.

Retfærdige Himmel — hvad er der da sket?

GISLE.

Jeg kan ikke sige Dig det . . . Hun gav intet Svar paa vore Spørgsmaal . . . forlangte kun at komme bort, langt bort med den Lille . . . Men da saa' vi nok, at Gissur i det samme kom frem oppe paa Klipperne i Spidsen af sin Hær . . .

ERIK.

Guder — har I da bedraget mig . . .

GISLE.

Og førend nogen af os anede det — det var netop, som vi hørte Stejngerdas vilde Hallo — for' der en Pil gjennem Luften og ramte Din Hustru lige i Hjærtet.

ERIK.

O Skjændsel . . . Skjændsel uden Lige!

GISLE.

Jeg havde ikke Mod til at trække den ud.

Det holder op at sne, og Bjærgene træde efterhaanden tydeligere frem under en klar Himmel.

ERIK.

Stille . . . Hun rører sig! Hvorledes gaar det . . . Lider Du? Lider Du min Elskede?

GULDVEJG.

Drengen . . . Barnet . . .

GISLE.

Vær kun rolig, Guldvejg! Han er nu om Bord paa mit Skib under Thorbjørgs sikre Varetægt.

ERIK.

Vil Du, at jeg og Gisle skal bringe ogsaa Dig der ud?

GULDVEJG.

Nej, lad mig da kun blive her! Og gaa ikke fra mig! Du loved mig det jo nys, at Du snart vilde være ved min Side.

ERIK.

Det er jeg ... Det er jeg, min Elskede ... Men Pilen, som volder Dig Smerte ... Vil Du, Guldvejg, jeg skal trække den ud?

GULDVEJG.

Nej, nej — ikke Du. Jeg er bange for at Blodet ... bange for, Erik, at vi da maa skilles. Sig mig: Mindes Du den skjønne Vaardag der hjemme ved Holar, da jeg vilde op paa Fjeldet efter Udødelighedsurten? Tror Du, den findes? Tror Du, Erik, der er nogen Magt imellem Himmel og Jord, som kan sejre over Døden?

ERIK.

Guldvejg —

GULDVEJG.

Du tier. Vender sig imod Gisle. Du heller ikke, Gisle?

GISLE.

Ingen anden end Kjærligheden, Guldvejg — den der blev os aabenbaret af ham, som gik i Døden, for at vi skulde leve.

GULDVEJG.

Sandt, sandt, Gisle Marson. Ja, saa skal vi da heller ikke skilles for evig ... Saa trækker jeg selv gjærne Pilen ud! Men — at I véd det — I maa ikke lade mig blive liggende her i denne Hule. I maa da gjemme mig ... gjemme mig et Sted hvorhen Solen kan smile. Trækker Pilen ud. Aa, nu føler jeg mig saa let som Fjeldets fjedrede Fugl ... Rejser sig lidt op og ser ud imod Baggrunden, hvor det første Skjær af Aftenrøden netop da falder hen over Bjærgene. Er dette ikke — Morgenrøden?

ERIK sagte til Gisle.

Sig hende ikke imod!

Gulvejg synker sammen.

GISLE.

Det er forbi.

ERIK.

Ja — dette er Døden. Tager Pilen. Sagte: Stejngerdas Pil! Gjemmer den.

Raab og Vaabenlarm bag Scenen i Baggrunden.

GISLE.

Hører Du Raabene?

ERIK.

Ja — ja. Jeg hører de gjallende Horn, som kalder os der ud til Gjengjældelsens blodige Stævne. Dog først maa vi dække hendes ædle Legem . . . Først maa vi lægge hende til Side, Gisle.

GISLE.

Som Du vil.

De gaa ud til venstre med Liget.

Gunnar Baardson, Illuge Stærke, Thorlak og flere Fredløse og Rømningsmænd styrte ind i Baggrunden.

GUNNAR BAARDSON raaber.

Til Vaaben, alle Mand!

GROA træder frem under Kampraab og Lurtoner bag Scenen.

Er de der, Illuge?

ILLUGE STÆRKE.

Ja, nu er alle Djævlene her — og ingen mer i Helved.

Erik, Gisle, Kolbejn Unge, Oddur og de øvrige Mænd komme hurtig ind fra venstre.

ERIK sagte til Gisle.

Altsaa ikke et Ord derom foreløbig.

Alle forsyne sig med Vaaben.

KOLBEJN UNGE op imod Baggrunden.

Hvor er de, Gunnar Baardson?

GROA river ham bort med sig.

Sé der, hvor de mylre frem!

KOLBEJN UNGE.

Stejngerda rider foran . . .

ERIK styrter der hen.

Stejngerda — siger Du — Hvor? Hvor? Ja, se hvor hun sætter ned ad den stejle Klippe, ret som paa en Helhest, den lede Kvind! Her hid nu, alle Mand!

GISLE

slaar paa Skjoldet og udbryder begejstret — medens alle de øvrige fylke sig om ham og Erik.

Ja —

Frem, nu alle
gjæve Fæller!
Frem til Sejr for
Land og Frihed!
— Om vort eget
Liv end slukkes,
Ærens Ry kan
aldrig dø.

Alle ud til højre. Kampraab og Bulder.

GROA.

Ret saa! — Ret saa, mine Sønner! — De gaa paa hinanden som Vilddyr.

FLERE STEMMER bag Scenen.

Stejngerda — Stejngerda! Hun faldt af Hesten . . .

GISSUR ligeledes bag Scenen.

Kom Stejngerda til Hjælp!

GROA.

Se hvorledes Hingsten mærker hende med sin Hov og — Eja! Der stødte Erik hende Sværdet i Bringen.

SKULI lister sig sagte frem fra venstre.

Hør! Hør hvorledes Ravnene skrige og Skjoldene runge!

De Kæmpende komme nærmere.

JON NATFARI tumler forfærdet ind i Baggrunden.

Hellige Thorlacius!

SKULI.

Min Fader!

GROA trænger Jon Natfari tilbage.

Hvad vil Du her, elendige Hingstesnider?

JON NATFARI.

Naade! Naade! Spar mit sølle Liv! —

De Kæmpende træde ham ned.

SKULI gaar over til højre.

Hør, hvor han hviner! Ja, hvad hjælper Dig nu Dine Pengeposer?

ERIK viger tilbage med sine Mænd.

Vi fylker os her foran Hulen!

GISSUR følger efter dem med sine Folk.

Overgiv Dig, Erik Skaggeson! Og Dit Liv skal være Dig skjænket.

ERIK.

Ikke vil jeg tage mit Liv i Naadegave af Jer.

GROA.

De bryder gjennem Fylkingen . . .

Hun vrister Sværdet fra en Mand, som falder, i det alle de Kæmpende trænge sig frem paa Scenen.

Hid med Dit Sværd! Jeg er endnu ikke gammel nok til at staa ørkesløs, medens I andre falder.

Tager Del i Kampen.

GISSUR.

Ind med Vaabnet, alle Mand! Og hør hvad jeg har at sige Jer, inden vi gaar videre! Der bliver efterhaanden Stilhed. Ikke er det, fordi jeg er nogen Ynder af sligt Myrderi — og vor høje Herre, Kong Haakon, er det saavist ikke heller. Men naar I endelig vil det, to'r jeg mine Hænder og . . .

FLERE STEMMER.

Vor høje Herre?

ERIK.

Kong Haakon? Hvad vedkommer han os?

GISSUR.

Nuvel — siden I ikke alt har erfaret det: Saa vid da, at der af Hensyn til vort Fædrelands inderste Lykke og Fred netop nu er bleven oprettet en Foreningsakt imellem Island og Norge — og det, vel at mærke, uden at vi derfor har mistet noget enten af vor Selvstændighed eller af vor Lovgivningsmagt.

Stormende Bevægelse.

ERIK.

Saavidt er det altsaa kommet?

FLERE STEMMER.

Djævelske Kneb! Ha, Skjændsel! Forræderi!

GISSUR.

Stille, siger jeg! Det er mig, som taler. Dertil har Kongen, vor høje Overherre, samtidig vist mig den store Naade at kaare mig til sin Statholder og Jarl over Island . . .

ERIK med flere andre.

Hvad? Til Jarl over Island? Tvi! Tvi!

GROA.

Saa gid Tungen visne i Din Hals, Du, Haukdølernes feje Ætling! Ikke skal jeg, eller nogen af mine Sønner ynkelig blive gjort til Slave af et Kongebud.

GISSUR.

Spar I Jeres egen Tunge, gamle Skyggeskræmsel — indtil I bliver spurgt! Den største Part af Folket har allerede afgivet Hyldingseden. Det staar nu frit til enhver af Jer, om I vil gjøre det samme. Eller om I maaske hellere vil, at Kongen skal sende os en Krigsmagt her hid i Steden for de seks Skibsladninger Korn, han saa huldsalig har lovet at skikke os aarlig. I kan da sé af dette hans Løfte, at det ingenlunde er hans Agt enten at plyndre eller at blodsuge os.

ERIK.

Nu nok med Jer Veltalenhed, Herre Jarl! Sværdene frem, alle mine Mænd! Han skal faa føle, at gamle Groa har Ret: Der er ingen af os her, som har i Sinde at blive hans Træl.

GISLE.

Nej, før skal denne Hule drikke vort Blod.

Vild Kamp.

THORSTEJN HRAUD høres raabe.

Aa, I føjer Jer vel nok alligevel, Pilte.

KOLBEJN UNGE.

Ja, som Surturbrand og Flint.

GISSUR.

Godt, saa hug dem ned — at vi endelig kan faa Fred og Ro her i Landet.

GROA.

Ynkelige Kræ — der ikke spørger om andet end Fred og Ro! Spænd ham imellem Skjoldene, saa han taber Vejret!

THORSTEJN HRAUD trænger sig frem.

Ret saa, gamle Oldemoder: Se nu til at mande Jeres slukne Vædere lidt op!

ILLUGE STÆRKE møder ham.

Thorstejn Hraud . . .

THORSTEJN HRAUD.

Illuge Stærke . . .

ILLUGE STÆRKE.

Ja, skal jeg være Væder, gamle Ven — saa faar Du være Faar.

Kaster sig over ham og forfølger ham ud i Baggrunden.

ERIK til Gisle, under Kampen.

Ud paa Skibet — Og tag Dig af Barnet!

GISLE.

Nødig gaar jeg fra Dig og de andre.

ERIK.

Jeg forlanger det af Dig, Gisle — for Barnets Skyld.

GISLE.

Dette er en anden Sag.

ERIK.

Og saa: Tak for Dit Venskab — hvis vi ikke mer skulde ses.

GISLE.

Vort Venskab er ikke ude med Livet, Erik. Ud imod i Baggrunden.

GISSUR.

Hvad? Flygter Du, min bolde Fostersøn?

GISLE raaber tilbage.

Ja — for mulig at sikre Dig Din Banemand — og saa de Minderuner, Du véd, jeg lovede Dig en Gang. Hurtig bort.

GISSUR.

Efter ham, mine Svende! Sten ham! Hug ham ned! Lad ham ikke komme levende ud til Skibet!

De kaste Sten efter Gisle og forfølge ham langt ud paa Isen, indtil han omsider forsvinder til højre i Retning af Skibet.

ERIK til Kolbejn Unge.

Hurtig. — Du maa komme ham til Hjælp!

KOLBEJN UNGE.

Stol Du kun paa os! Iler ud i Baggrunden.

SKULI paa samme Tid som Oddur kastes til Jorden.

Dér faldt Du nok, Oddur Stefanson!

ODDUR.

De Uslinger — De har halvvejs flækket mig — Havde jeg nu kun en Læskedrik!

SKULI nærmer sig ham med Vandøsen.

Se her — en Drik Vand! Rækker Oddur den og støder ham en Kniv i Brystet, medens han drikker.

ODDUR.

Gud forlade Dig, Skuli Jonson . . . Men skammelig . . . skammelig sveg Du mig dér! Dør.

SKULI.

Nu kan jeg da i alt Fald være sikker paa, at han ikke skal favne Skjøn-Thorbjørg.

GROA til Erik, der træder frem fra Baggrunden til højre.

Du er saaret, min Søn.

ERIK.

Det skader ikke, at Blodet ebber én lidt i Aarerne. Des klarere bliver Synet, Oldemoder.

GROA for sig selv.

Han har allerede Glansen fra Valaskjalf om sin Tinding.

ERIK.

Hvor . . . hvor blev han af, den Folkeskjænder?

GROA peger paa Gissur.

Se, dér staar han ynkelig og kryber i Skjul bag sine Mænd!

ERIK

vil kaste sig frem imod Gissur, men standser, vakler og støtter sig til Sværdet. Stærk Bevægelse og høje Glædesraab bag Scenen. Gunnar Baardson træder ind.

Hvad nu? — Hvem gjælder monstro denne Sejersjubel?

GUNNAR BAARDSON.

Det er Gisle og Kolbejn Unge, der nu gaar om Bord og lette Anker.

Træder under det følgende ud i Baggrunden.

ERIK.

Jeg takker Jer, Guder.

GISSUR.

Fordømt at de undslap os. Vender sig imod Erik. Men han skal undgjælde derfor. Hug ham! Stød ham ned!

ERIK rejser sig stolt.

Behøves ikke, Gissur. Nu dør jeg . . . men Du . . . Du skal blive ved at leve med Skjændsel. Til Groa, i det han vakler over til venstre. Læg mig der inde ved min Hustrus Side.

Falder.

GROA.

Ved hans Hustrus? *Ser ud til venstre.* Guldvejg! — Du har villet det, Skuld . . . Du har hørt min Bøn.

Ny Bevægelse og Bønne-Ramsen bag Scenen.

GISSUR.

Hvem kommer dér?

SKULI *i Baggrunden.*

Det er Thingeyri-Abbeden med alle Munkene.

ABBEDEN *træder ind med en Del Munke og Korsbrødre.*

Guds Fred og Hilsen, højædle Herre Jarl! Jeg ser, at Jeres værste Fjende nu endelig er falden.

GROA.

Sin værste Fjende har han — og skal han altid have i sig selv.

GISSUR *haanlig.*

Hør! Hør! Det er Vølven, som taler! — Ikke sandt: I kan jo forudsige Folk deres Fremtidsskæbne?

GROA.

Ønsker Du maaske at vide Din?

GISSUR *rækker Haanden frem.*

Nuvel: Sig den — om I kan!

GROA bortstøder hans Haand.

Behøves ikke — jeg læser den grandt i Dit skumle Aasyn. Ser fast paa ham. Saa mærk Dig da vel, hvad jeg har at sige Dig, Du Lys- og Folkefjende, Du vor Friheds kronede Banemand! Du skal jages fredløs om, forvist fra Lykken, saa længe Du lever. Fredløs! Fredløs! Aldrig skal nogen Vennehaand blive rakt Dig. Du skal i Dit Hjærte føle Dig ringeagtet af enhver — selv af dem der nu nødtvungent bøjer sig for Dig — og se hemmelige Fjender og Fodangler overalt. Du skal en Gang, naar ogsaa han, Din kongelige Beskytter i Norge, har slaaet Haanden af Dig, ynkelig søge Ly bag et Klosters Mure paa en øde Ø. Men aldrig, aldrig skal dog Glemsels Hejre dale ned over Din Isse med trøstende Vingeslag. Selv i Din sidste Stund, naar Du viljeløs driver ud imod Dødens Munding, skal Du martres ved Tanken om alle Dine Misgjærninger og ved Bevidstheden om, at Dit Navn indtil Dommedag skal være en Skjændsel i Islands Krønike.

ABBEDEN.

Tvi! Tvi! Hvi vil I høre hende, Herre?

GISSUR.

Jeg trøster mig til, at saavel min egen som

Landets Krønike netop fra nu af skal kaste fornyet Glans ud over baade Fjeld og Hav.

THORSTEJN HRAUD træder ind.

Vil I se, Herre Jarl: Ret nu sætter Jeres Fostersøn ud til Havs for en frisk Jøkelskuling.

Man ser Skibet glide frem i Baggrunden mellem gyngende Ismasser. I Forstavnen staar Gisle og Thorbjørg med Barnet paa Armen — Kolbejn Unge ved Roret. Mange Folk af begge Kjøn, der imidlertid have samlet sig ved Strandbredden, hilse dem paa forskjellig Vis. Fjeldene ligge i stærk Aftenrøde.

ABBEDEN.

Ja, ser dér! — Mig tykkes, der staar en Kvinde ved hans Side med et Barn paa Armen.

GISSUR.

Skulde det være Guldvejg?

GROA peger ud til venstre.

Nej — hende har Nornerne sørget for, Herre.

GISSUR ser ud og studser.

Ogsaa hun . . . Hans Hustru!

GROA.

Saa vidt jeg endnu kan skjønne med mine dumme Øjne, er det Skjøn-Thorbjørg fra Brekka — med samt Jeres egen yngste Frænde.

SKULI afsides.

Thorbjørg!

GISSUR.

Min Frænde?

GROA.

Ja, Holarbispens Arving — Erik Skaggesons Søn. Jeg trøster mig til, at det en Gang nok skal vise sig ved ham, at Frihedens Livskraft endnu er sej i Nord.

GISLE om Bord paa Skibet, med høj Røst.

Hil Dig, vort Slægtland
— vristet i Tidens
Morgen fra Havet!
Hil Dig, vort djærve
hugfaste Hjemfolk!
Truer end Fremmed-
Øksen Din Ætbul,
herlig Din Friheds
Ry dog skal mindes
vide om Jord,
saa længe Sagas
Guldrunestav end
funkler i Nord.

Tæppet falder.